Azg
Ազգ
10 ՅՈՒԼԻՍ 2004 ՇԱԲԱԹ 127 (3049)

ՄԱԿ-ի դատարանն արդարացի է ճանաչել «տարանջատիչ պարիսպը»

ԹԵԼ ԱՎԻՎ/ՀԱՍԱԳԱ, 9 ՀՈՒԼԻՍ. ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Հաագայում ՄԱԿ-ի դատարանն իր կոնսուլտատիվ եզրակացության մեջ, որը պաշտոնապես կհրապարակվի այսօր, արդարացի է ճանաչել Իսրայելի կողմից «տարանջատիչ պարսպի» կառուցումը Հորդանան գետի արևմտյան ափին: Այս մասին հաղորդել է «Հաարեց» թերթը:

Թերթի տնօրինության տակ հայտնված փաստաթղթերի համաձայն, պաղեստինյան տարածքներում «տարանջատիչ պարսպի» կառուցումը ճանաչվում է որպես միջազգային իրավունքին հակասող: Եզրակացությունը նաև, իբր, բովանդակում է հանձնարարական՝ դադարեցնելու պարսպի կառուցումը, ֆանդելու դրա՝ արդեն կառուցված մասը եւ փոխհատուցում վճարելու այն պաղեստինցիներին, ովքեր պարսպի կառուցման պատճառով կորցրել են իրենց ունեցվածքը:

Միջազգային դատարանը, նշում է «Հաարեցը», կասկած է հայտնել այն առթիվ, թե «պարիսպ գցելու համար Իսրայելի ընտրած ուղեգիծն անհրաժեշտ է անվտանգության նպատակներին հասնելու համար»:

Նոր հարված «վիեննական զրուցարանին»

Հայաստանը հետեւել է Ռուսաստանին եւ խստիվ քննադատել ԵԱՀԿ գործունեությունը

ԹԱՄԱՐԻ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Ռուսաստանի նախաձեռնությամբ ԱՊՀ անդամ եւ 8 պետություններ հուլիսի 3-ին Մոսկվայում նախագահների մակարդակով կազմակերպության ոչ պաշտոնական հանդիպման ընթացքում ընդունել են հայտարարություն, որում խստիվ դատապարտվում է Եվրոպայի անվտանգության եւ համագործակցության կազմակերպության (ԵԱՀԿ) գործունեությունը: Հայտարարությունը չի ստորագրել Վրաստանը, մյուս կողմից ընդգծելով, որ անհրաժեշտ է ԵԱՀԿ գործունեության բարելավումը: Փաստաթուղթը որոշ վերապահումներով ստորագրել է Մոլդովան՝ առաջարկելով փաստաթղթին կցել լրացումներ: Մասնավորապես պաշտոնական Քիշնեւը ափսոսանք է հայտնել ԱՊՀ տարածքում «սառեցված» հակամարտությունների կարգավորման հարցում ԵԱՀԿ-ի ոչ գործուն դերակատարման վերաբերյալ:

Ըստ Բաքվի «Զերկալո» թերթի, փաստաթուղթը չի ստորագրել նախագահ Իլհամ Ալիեւը: Բաքուն առաջարկել է փոխել ընդունված հայտարարության անվանումը՝ «ԱՊՀ երկրների համագործակցության մասին հայտարարություն ԵԱՀԿ տարածքում», մինչդեռ ընդունված փաստաթղթի իսկական անվանումն է՝ «ԱՊՀ երկրների հայտարարությունը ԵԱՀԿ-ում գործերի իրավիճակի մասին»: Ադրբեջանական կողմը հարկ է համարել ուշադրությունը հրավիրել այնպիսի խնդիրների, ինչպիսիք են ագրեսիվ անջատողականությունը եւ տարածային ամբողջականությունը: Բաքուն հայտարարել է, որ ԵԱՀԿ-ի հիմնական մանդատն է ճգնաժամերի կարգավորումը, որոնք հետեւանք են էթնիկ զտումների եւ ինքնիշխան պետությունների տարածքների օկուպացման: Իլհամ Ալիեւի առաջարկած տարբերակը չի ընդունվել: Բաքվի ANS հեռուստաընկերությունը նկատում է, որ Ալիեւն իր «խելացի» քայլով խուսափեց հարաբերությունները վատթարացնել ԵԱՀԿ-ի հետ, որը զբաղվում է ղարաբաղյան խնդրով: *Տես էջ 2*

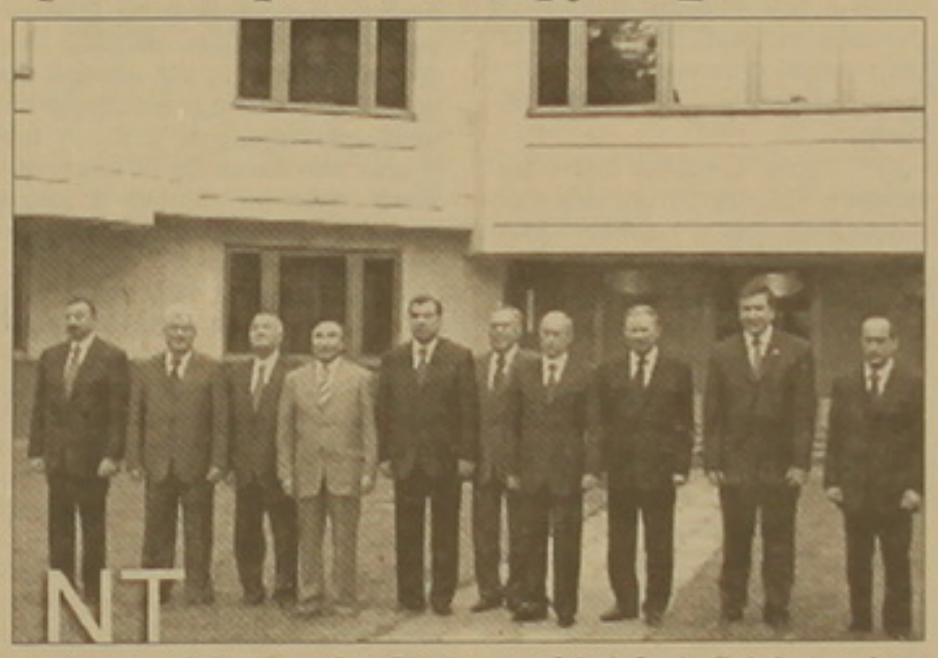

Իսրայելի փոխարտգործնախարարը կայցելի Թուրքիա

ԹԵԼ ԱՎԻՎ, 9 ՀՈՒԼԻՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Իսրայելյան «Հաարեց» թերթը հայտնել է, որ առաջիկա շաբաթ այդ երկրի փոխարտգործնախարար Էհուդ Օլմերթը կայցելի Թուրքիա՝ Պաղեստինի նկատմամբ Իսրայելի վարած խիստ քաղաքականության պատճառով անհանգստացած թուրքական «Արդարություն եւ զարգացում» կուսակցության կառավարությանը «հանգստացնելու» համար:

Թուրքական ANKA գործակալությունը հայտնել է, որ Անկարայում Օլմերթը պետք է «ճշտի» վարչապետ Էրդողանի Իսրայելի նկատմամբ դիրքորոշումը եւ «երկու երկրների միջեւ գնալով լարվող կապերի» առնչությամբ փոխանցի նրան՝ Իսրայելի վարչապետ Արիել Շարոնի ուղերձները: Իսրայելյան թերթը գրել է, որ Էրդողանը «բավարար չափով տեղեկացված չէ» Իսրայելում եւ Պաղեստինում ընթացող գործընթացների մասին եւ անհրաժեշտ համարել, որ երկու երկրների վարչապետները մոտ ժամանակում պետք է հանդիպեն:

Գործակալությունը հայտնել է, որ Անկարայի հետ ճգնաժամ ստեղծելու վտանգից անհանգստացած Իսրայելը Թուրքիային ուղղված ուղերձները մինչ այժմ հղում էր Վաշինգտոնի միջոցով: Դրանց մեջ Իսրայելը երբեմն ցանկություն է հայտնել, որոնք են. թուրք հասարակայնությանն արվող հայտարարություններում Էրդողանը վերջ պետք է դնի Իսրայելի նկատմամբ իր «հարձակումներին», հայտարարի, որ աջակցում է պաղեստինյան տարածքներից հեռանալու Շարոնի ծրագրին, կազմակերպի արտգործնախարար Աբդուլա Գյուլի այցը Իսրայել: Ենթադրվում է, որ Օլմերթը կաշխատի Թուրքիայի հետ «տնտեսական համագործակցության» մասին արձանագրություն ստորագրել եւ առաջընթաց ապահովել իսրայելյան 6 ընկերությունների մասնակցությամբ Թուրքիայից խմելու ջուր գնելու նախագծի իրագործման համար:

ԲԱՔՈՒ

Պակիստանի ղեկավարը Ալիեւին խոստանում է Ղարաբաղի հարցում հետեւողական լինել

Ադրբեջան կատարած իր երկօրյա այցի ավարտին Պակիստանի նախագահ Փերվեզ Մուշարաֆը երեկ իր պատշգամբից Իլհամ Ալիեւի հետ համատեղ ասուլիս տվեց Բաքվում եւ հայտարարեց. «Պակիստանն ու Ադրբեջանը մշակութային, պատմական ու կրոնական շատ ամուր կապերի մեջ են, ինչը պետք է հեշտացնի նրանց համագործակցությունը բոլոր բնագավառներում, ի մասնավորի՝ քաղաքական եւ տնտեսական մարզերում»: Շնորհակալություն հայտնելով ջերմ ընդունելության համար, ինչպես տեղեկացնում է ադրբեջանական առաջին հեռուստակայանը, Մուշարաֆը հայտարարեց. «Քաղաքական դաշտում հատուկ նշանակություն ունի փոխադարձ նեցուկը, որը Պակիստանը Քաշմիրի հարցում միշտ վայելել է եւ որի համար միշտ երախտապարտ է Ադրբեջանին: Փոխադարձաբար, մենք աջակցում ենք Ադրբեջանին Լեռնային Ղարաբաղի հարցում»: Վերջինիս «գրավումը» Հայաստանի կողմից, ըստ Փերվեզ Մուշարաֆի, Պակիստանի կառավարության եւ յուրաքանչյուր պակիստանցու համար մշահոգության պատճառ է հանդիսանում: «Հետեւաբար, ավելացրեց նա, ես նախագահին վստահեցրի, որ մեր շարունակական եւ ամբողջական աջակցությունը ցույց ենք տալու Հայաստանի հետ Ադրբեջանի ունեցած այս վեճում»:

Իր հերթին Իլհամ Ալիեւը շեշտեց, որ երկու երկրները միշտ էլ թիկունք են կանգնել միմյանց միջազգային ասպարեզում: «Պակիստանը շարունակ աջակցել է հայ-ադրբեջանական հակամարտության մեջ Ադրբեջանի արդար դիրքորոշմանը եւ ես ուզում եմ հանուն ադրբեջանցի ժողովրդի շնորհակալություն հայտնել թանկագին հյուրին»:

Վերջում Մուշարաֆը թուրքերեն լեզվով կոչել է՝ «Կեցցե Պակիստան-Ադրբեջան բարեկամությունը: Ես հավատացած եմ, որ մենք ընկերներ չենք, այլ եղբայրներ: Պակիստանը միշտ էլ եղել է Ադրբեջանի հետ»:

Կոկոյտին վրացիներին կոչ է արել վտարել զինված բանդիտներին

ՑԽԻՆՎԱԼ, 9 ՀՈՒԼԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Հարավային Օսիայի առաջնորդ Էդուարդ Կոկոյտին վրացի համաքաղաքացիներին կոչ է արել իրենց գյուղերից վտարել զինված բանդիտներին, ինչ համազգեստ էլ նրանք հագած լինեն: «Մի թողեք նրանց, որ ձեր հողը վերածեն ռազմական պլացդարմի եւ բորբոքեն պատերազմի կրակը: Ձեր դիմելու դեպքում մենք պատրաստ ենք ձեզ ամեն տեսակ օգնություն ցուցաբերել կարգուկանոնի հաստատման եւ բանդիտական կազմավորումների վտարման համար, ապահովել ձեր հոսալի պաշտպանությունը», ասվում է Հարավային Օսիայի բնակչությանն ուղղված Կոկոյտիի ուղերձում: «Վրաստանի ղեկավարության եւ ուժային կառույցների անպատասխանատու գործողությունները ցույց են տալիս, որ Թբիլիսիում չեն մտածում Հարավային Օսիայի գերազանցապես վրացաբնակ գյուղերի բնակիչների ճակատագրի մասին, նրանց վերածելով իրենց հանցավոր քաղաքականության պատանդը», ասել է Կոկոյտին: Դիմումում ընդգծվում է, որ «վրացական բոլոր զինված կազմավորումները հակամարտության գոտում, որ չեն պատկանում խաղաղարար ուժերին, պետք է համարվեն անօրինական: Խաղաղապահները պարտավոր են միջոցներ ձեռնարկել նրանց չեզոքացնելու ուղղությամբ»:

Բրյուսելում ադրբեջանցի սպա է անհետացել

ԲԱՔՈՒ, 9 ՀՈՒԼԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Ադրբեջանի պաշտպանության նախարարությունը պարզում է սպա Ֆիրուզ Գասիմովի Բրյուսելում անհետացման պատճառները: Նախարարության մամլո ծառայությունում «Թուրան» գործակալությանը հայտնել են, որ առայժմ անհայտ է, թե հատկապես ինչ է կատարվել գնդապետ-լեյտենանտ Գասիմովի հետ: Ոչ պաշտոնական աղբյուրների համաձայն, ավագ սպա Գասիմովը Բրյուսել էր ուղարկվել ՆԱՏՕ-ի դասընթացներին մասնակցելու: Դասընթացի ավարտից հետո նա դիմել է Բրյուսելում գտնվող դեսպանատներից մեկին իրեն ապաստան տրամադրելու խնդրանքով: Բելգիայում Ադրբեջանի դեսպանությունում «Թուրան» գործակալությանը հայտնել են, որ որեւէ տեղեկություն չկա տվյալ առնչությամբ եւ խոստացել հետաքննել, եթե ինչ-որ բան պարզվի:

Իրանում երկու թուրք է սպանվել

ԲԱՂԴԱԴ, 9 ՀՈՒԼԻՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Իրանի հյուսիսում Սամարա քաղաքի մոտակայքում բեռնատարների վրա տեղի ունեցած մի հարձակումից երկու թուրք վարորդներ են սպանվել:

Ըստ թուրքական «Ազգամի», հայտնելով այդ մասին, Իրանի ոստիկանության մայոր Ալ Սամարայն ասել է, որ դեպքը տեղի է ունեցել Բաղդադից 125 կմ դեպի հյուսիս, որ թուրք վարորդները, ըստ նրանց անձնագրային տվյալների, Իրան են ժամանել երկու օր առաջ: Վառելիք փոխադրող բեռնատարների շարասյան վարորդներից մեկն ասել է, որ թուրքերի բեռնատարի վրա կրակ են բացել սեւ հագուստներ հագած զինված մարդիկ:

Հայ նավագնացության ավանդույթները վերակսվում են

Մեկնարկը՝ կիրակի

ԹԱՄԱՐ ՄԻՆԱՍՅԱՆ

Վաղը «Կիլիկիա»-ցիների եւ հոգով նրանց հետ մարդկանց համար հիշարժան օր կլինի. հուլիսի 11-ը կնշանավորվի որպես հայ նավագնացության ավանդույթների վերսկսման օր. միջնադարյան առեւտրական «Կիլիկիա» առագաստանավը կսկսի իր ճամփորդությունը: 2 տարի՝ Փոթիից մինչեւ Ամստերդամ հայկական եռագույնը կծածանվի:

Երեկ հեռախոսազրույցի ժամանակ նավապետ Կարեն Բալայանը «Ազգ»-ին տեղեկացրեց, որ նախապատրաստական աշխատանքները ավարտին են մոտենում՝ պատրաստ են թիակները, կայմերը դրվում են: «Եթե եղանակը բարենպաստ լինի, ծով դուրս կգանք հուլիսի 11-ի առավոտյան, եթե ոչ՝ կսպասենք մինչեւ կեսօր, երբ քամին կուղղվի», ասաց նավապետը:

Երեկ խմբագրություն զանգահարեց գրող, հրապարակախոս Զորի Բալայանը եւ տեղեկացրեց, որ ինքն արդեն նավաստիների հետ է եւ պատրաստ է ճամփորդությանը: Երեկ Փոթիում էր նաեւ Վրաստանում Հայաստանի դեսպան Գեորգի Խոստուեը: Ըստ պրն Բալայանի՝ ամենայն հավանականությամբ հենց նա նավի վրա կբարձացնի հայկական եռագույնը, իսկ Առաքել Սրբազանը կօրհնի «Կիլիկիան»: *Տես էջ 2*

Ջրաչափ չունեցողները կվճարեն տասնապատիկ ավելի գումար

Ջրային տնտեսության պետական կոմիտեի նախագահ Անդրանիկ Անդրեասյանը երեկ իր պաշտոնավարման 100 օրվա կապակցությամբ հանդիպեց լրատվամիջոցների ներկայացուցիչների հետ: Նա նախ անդրադարձավ այս բնագավառում անցած վերջին տարիներին կատարված աշխատանքներին եւ ծրագրերին (որոնց մասին բազմիցս խոսվել է), ապա պատասխանեց լրագրողների հարցերին:

Մեր հարցը կոմիտեի նախագահին վերաբերում էր Երեւան մտնող խմելու ջրի խողովակներից ոռոգման նպատակով կատարվող ջրագողությանը եւ որքես դրա հետեւանք ջրամատակարարման վիճակի վատթարացմանը մայրաքաղաքում: Անդրանիկ Անդրեասյանն ընդունեց, որ ոռոգման համակարգերը լավ չեն օգտագործվում խմելու ջրի խողովակների անցնելու վայրերում, ապա խմելու ջուրն օգտագործվում է ոռոգման նպատակով: Ջրագողության, ապօրինի ջրամիացումների դեմ պայքարելու նպատակով, ըստ կոմիտեի նախագահի հաղորդման, շուտով ձեւավորվելու է տեսչություն:

Խմելու ջրի վարձավճարների հավաքման մասին նշվեց, որ այդ ցուցանիշը կազմում է 80-85 տոկոս: Երեւանում 85 տոկոս է, «Հայջրմուտ-կոյուտում»՝ 75 տոկոս: Երեւանում այս թիվը մեծացնելու հնարավորություն կա, իսկ մարզերում խնդիր է դրված վաթարացում չթույլատրել՝ ցուցանիշների բարելավման համար հիմքեր ստեղծելով: Ոռոգման ջրի դիմաց հավաքված գումարը տատանվել է 60 տոկոսի սահմաններում: Անցյալ տարի հավաքվել է մոտ 2 մլրդ դրամ: Այս տարի պլանավորվել է հավաքել եւս 3,5-4 մլրդ դրամ, ինչը ելույթ ունեցողը համարեց հավակնոտ ծրագիր:

Երեւանում երկրորդ վարկային ծրագիրն, ըստ Անդրանիկ Անդրեասյանի, պետք է իրականացվի նոր մոդելով: Նա նախընտրելի համարեց կոնցեսիոն պայմանագրի տարբերակը: Իսկ առաջին վարկային ծրագրի շրջանակներում Երեւանի ջրմուտ-կոյուտու կառավարումն իրականացնող «Էյ Յութիլիթիի» հետ կառավարման պայմանագիրը երկարացվել է եւս մեկ տարով՝ մինչեւ 2005 թ.-ի մայիսի 1-ը:

Երեւանի սպառողների 80 տոկոսի համար մինչեւ տարեվերջ կապահովվի շուրջօրյա ջրամատակարարում: Հավաստիացնելով այս մասին, Ջրային տնտեսության կոմիտեի նախագահը հայտնեց, որ ըստ աուդիտի արդյունքների, ներկայումս 24-ժամյա ջրամատակարարում ունի մայրաքաղաքի 55 տոկոսը: Նա նշեց, որ աուդիտի վերջնական արդյունքներն առաջիկայում կհրապարակվեն, իսկ ջրամատակարարման ժամանակացույցն ըստ համայնքների արդեն հրապարակվել է (մեր թերթի նախորդ երկու համարներում):

«Ինչ տեղի կունենա այն սպառողների հետ, որոնք սահմանված ժամկետում (մինչ հունիսի 30-ը) ջրաչափեր չեն տեղադրել» հարցին Անդրանիկ Անդրեասյանը պատասխանեց, որ ջրաչափ չտեղադրած սպառողները ջրի դիմաց կվճարեն խողովակի թողունակությամբ, որը տասնապատիկ ավելի մեծ գումար կկազմի: Ջրաչափեր հիմնականում չեն տեղադրել առանձնատներում բնակվող բաժանորդները: Տեղեկացվեց նաեւ, որ մշակվել է ջրի կորուստների նվազեցման ծրագիր, որը պետք է ներդրվի մասնաճյուղ առ մասնաճյուղ:

ԱՐԱ ՏԱՐՏԱՐՈՍՅԱՆ

Ստեփան Դեմիրճյանը հրավեր է ստացել մասնակցելու Ջոն Քերիի ղեկավարած կուսակցության համագումարին

Լուրերը, թե ՀԺԿ ղեկավար Ստեփան Դեմիրճյանը հոկտեմբերի վերջերին մեկնելու է ԱՄՆ՝ հայ համայնքի հետ աջակցելու նախագահի թեկնածու Ջոն Քերիի ընտրարշավին, ՀԺԿ մամուլի պատասխանատու Ռուզան Խաչատրյանն անհեթեթություն համարեց: «Ջոն Քերին այդ աջակցության կարիքը չունի», ասաց նա՝ այնուամենայնիվ հաստատելով, որ Ս. Դեմիրճյանը մի քանի հրավեր է ստացել Մ. Նախանցևիցից, որոնց թվում եւ Ջոն Քերիի գլխավորած Դեմոկրատական կուսակցության համագումարին մասնակցության հրավերը:

Հայկական ընդդիմության առաջին դեմքերից մեկի մասնակցությունն ընտրարշավի թեժ շրջան առնող նախագահի թեկնածուի գլխավորած կուսակցության համագումարին արդեն իսկ ինչ-որ բան պիտի նշանակի մեր ներքաղաքական իրականության համար: Իսկ թե ինչ արագան ցույց կտա:

Տարբեր ծրագրերով միաժամանակյա հրավերներ են ստացվել նաեւ հայ համայնքից: Դրանց բոլորի բովանդակությունն ու մանրամասները ճշտվում են, եւ, ինչպես խոստացավ մամուլի պատասխանատուն, մի քանի օր անց այդ մասին պաշտոնական հաղորդագրություն կլինի:

Է. Դ.

Նոր հարված «վիեննական զրուցարանին»

Սկիզբը էջ 1

Հուլիսի 3-ին ընդունված հայտարարությունում, որը հրապարակվել է 2 օր առաջ Վիեննայում, մասնավորապես ասվում է. «ԵԱՀԿ-ն, առանցքային տեղ զբաղեցնելով եվրոպական անվտանգության ճարտարապետությունում, ժամանակակից պայմաններում չկարողացավ հարմարվել փոփոխվող աշխարհի պահանջներին եւ եվրաատլանտյան տարածում անվտանգության եւ համագործակցության հարցերի արդյունավետ որոշումներ ապահովել»: Ըստ «Ռեգնում» գործակալության, որը մեջբերում է հայտարարության ամբողջական տեքստը, ԵԱՀԿ-ն պատշաճորեն կյանքի չի կոչում հիմնարար փաստաթղթերը, ներառյալ Հելսինկիի եզրափակիչ ակտը (1975 թ.), Նոր Եվրոպայի փարիզյան խարտիան (1990 թ.) եւ Եվրոպական անվտանգության խարտիան (1999 թ.): Չեն պահպանվում հելսինկյան այնպիսի առաստաղային սկզբունքներ, ինչպիսիք են պետությունների ինքնիշխանության հարգումը եւ նրանց ներքին գործերին չմիջամտելը: ԱՊՀ երկրները ԵԱՀԿ-ին մեղադրել են երկակի ստանդարտների քաղաքականության մեջ, մասնավորապես խստիվ քննադատելով ԵԱՀԿ-ի ժողովրդավարական հաստատությունների եւ մարդու իրավունքների բյուրոյի աշխատանքները, որը հիմնականում զբաղվում է պետություններում ընտրությունների մոնիտորինգով եւ վերջնական արդյունքների մասին տալիս իր գնահատականը:

Սա առաջին դեպքը չէ ԵԱՀԿ-ի ստեղծումից հետո, երբ կազմակերպությունը ենթարկվում է քննադատության: Մասնավորապես ԱՄՆ-ը, որը ԵԱՀԿ անդամ է, տարբեր առիթներով համահունչով է վերաբերվել ԵԱՀԿ-ին, նրան անվանելով «վիեննական զրուցարան», ինչը նշանակում է, որ այս կազմակերպությունը լուրջ լծակների չի տիրապետում:

Միացյալ Նահանգների նման պետությունն իրեն իրավունք կարող է վերապահել լրջորեն չվերաբերվելու ԵԱՀԿ-ին: Ռուսաստանը, որը շարունակում է գոնե մարդկային եւ նյութական ռեսուրսներով համարվել աշխարհի գերհզոր պետություններից, նմանապես: Այստեղ անհասկանալի թերեւս Հայաստանի դիրքորոշումն է, որը հետեւելով Ռուսաստանի օրինակին, գոնե առանց վերապահումների դասապարտել է ԵԱՀԿ-ին, մի կազմակերպության, որի շրջանակներում է ղարաբաղյան կարգավորման խնդիրը:

Մյուս կողմից, Երեւանի դիրքորոշումը հասկանալի է. ԵԱՀԿ-ն խստիվ քննադատել է 2003 թ. Հայաստանում կայացած ընտրությունները: Ի դեպ, հենց ԱՊՀ երկրներում տեղի ունեցած ընտրությունները միջազգային չափանիշներին չհամապատասխանելու՝ ԵԱՀԿ-ի տված գնահատականի պատճառով է, որ Մոսկվան եւ նրա շուրջը համախմբված ԱՊՀ երկրների մեծ մասը դասապարտել են ԵԱՀԿ գործունեությունը: Համենայն դեպս, ընդունված հայտարարության ոգին այդ մասին է խոսում:

Վրաստանի՝ հայտարարությունը ստորագրելուց հրաժարվելու պատճառաբանությունը թերեւս բացատրության կարիք չունի: Այս երկրում ընտրություններն անցել են միջազգային չափանիշներին համապատասխան, եւ նախագահ Միխայիլ Սաակաշվիլին պատճառ չունի լարվածություն ստեղծելու Վրաստան-ԵԱՀԿ հարաբերություններում:

Ադրբեջանի դիրքորոշումը եւս հասկանալի է: Թեեւ 2003 թ. հոկտեմբերի նախագահական ընտրություններն անցել են կեղծիքներով ու բռնություններով, գահը հորից ժառանգած Իլհամ Ալիեւը տվյալ դեպքում ավելի առաջնային է համարել ղարաբաղյան խնդիրը, որն, ինչպես հայտնի է, գտնվում է ԵԱՀԿ-ի, ավելի ճիշտ՝ այդ կազմակերպության Մինսկի խմբի շրջանակներում: Ուշագրավ է, որ հենց Ղարաբաղի հարցում ԵԱՀԿ-ին անգործության մեջ մեղադրող Ալիեւն այս դեպքում չի հետեւել Մոսկվային եւ հրաժարվել է ստորագրել ընդունված հայտարարությունը՝ փոխարենն առաջարկելով իր տարբերակը: Այստեղ կարեւոր չէ, թե ադրբեջանական տարբերակին ինչպես են արձագանքել ԱՊՀ մյուս պետությունները: Կարեւոր է, որ Բաքուն խոսափել է ԵԱՀԿ-ին քննադատելուց՝ ավելորդ բարդություններ չստեղծելով իր համար:

Պատճառների շրջանակներից մեզ չհաջողվեց պարզաբանումներ ստանալ, թե ինչու է Երեւանը միացել Ռուսաստանին եւ խստիվ քննադատել ԵԱՀԿ-ին: Հայտարարությունը ստորագրելուց հետո բացատրություններն էլ թվում են ավելորդ: Ու թե ինչքանով է արդարացված պատճառների Երեւանի դիրքորոշումը՝ ցույց կտա ժամանակը, ինչպես նաեւ Ղարաբաղի հարցում ԵԱՀԿ-ի հետագա դիրքորոշումը:

ՄԵԿՐԱԳՐՈՒՄ

Արտգործնախարարությունում աղբած են

«Հայաստանի պատվիրակության անդամների համար բաս տված էր, երբ Սամբուլի «Քեմալ Աթաթուրք» օդանավակայանում վայրէջք կատարած հայկական ինքնաթիռին մոտ 15 րոպե որեւէ մեկը չէր մոտենում», իր վերջին համարներից մեկում գրել էր «Հայկական ժամանակ» օրաթերթը: Խոսքը ՆԱՏՕ-ի գագաթաժողովին մասնակցելու նպատակով հունիսի 28-29-ը Թուրքիա մեկնած հայկական պատվիրակության մասին է:

ՀՀ ԱԳՆ մամլո խոսնակ Համլետ Գասպարյանից փորձեցինք ճշտել, թե ինչու է թուրքական կողմը նման վերաբերմունքի արժանացրել Վարդան Օսկանյանին եւ նրա գլխավորած պատվիրակությանը: Գասպարյանն ասաց, որ պատվիրակությանն «Աթաթուրք» օդանավակայանում դիմավորել են հունիսի 28-ին, 11.45-ին, այսինքն՝ ճիշտ նախատեսված ժամին, ավելին՝ մինչ VIP սրահին մեր օդանավի մոտենալը, Թուրքիայի արդյունաբերության եւ առեւտրի նախարար Ալի Ջոշկունը եւ արտաքին գործերի գլխավոր տնօրենի տեղակալ Ֆուաս Թանլայը սպասում էին Վարդան Օսկանյանին:

Ինչ վերաբերում է 15 րոպեին, ապա, ըստ Գասպարյանի, հայկական պատվիրակության օդանավը Սամբուլ է հասել ծրագրված ժամանակից մի փոքր շուտ: Հայկական ինքնաթիռի անձնակազմը կամ պետք է օդանավակայանի վերեւում մի քանի պտույտներ աներ, կամ վայրէջք կատարեր եւ սպասեր օդանավակայանում: Օդանավի անձնակազմն ընտրել է երկրորդ տարբերակը, հաշվի առնելով, որ, ըստ գրաֆիկի, Օսկանյանից առաջ պետք է դիմավորեին Տաջիկստանի նախագահին, որի օդանավը վայրէջք է կատարել մեր օդանավից մի քանի րոպե անց:

Ինչպես նշում է «Հայկական ժամանակը», բաս ավելի խայտառակ է եղել Օսկանյանի գլխավորած պատվիրակության հրաժեշտի տեսարանը. «Ինքնաթիռն այդպես էլ չհայտնվեց VIP սրահի մուտքի առաջ, ինչպես ընդունված է պետական պատվիրակություններին դիմավորելու եւ ճանապարհելու ժամանակ»: Դարձյալ լսենք Հ. Գասպարյանին. ստեղծվել էր տեխնիկական անհարմարություն կապված ԱՄՆ ինքնաթիռների հետ, որոնք չէին հասցրել բեռնավորվել: Այդ անհրաժեշտությունն ստեղծվել է բոլոր այն պատվիրակների համար, որոնք այդ ընթացքում հեռանում էին Սամբուլից: «Թուրքական կողմն այդ անհարմար վիճակի առիթով հայկական կողմից ներողություն է խնդրել», ասաց Գասպարյանը:

Եվ վերջապես, ինչպես գրում է թերթը, Հայաստանի պատվիրակության համար անչափ տված էր, որ Օսկանյանը Գյուլի եւ Մամեդյարովի հետ եռակողմ հանդիպումից առաջ սիրված էր բավական երկար նստել «Հայաք» հյուրանոցի նախասրահում եւ սպասել, թե երբ են իրեն հրավիրելու հանդիպման: Գասպարյանը սա եւս համարում է լրագրողի անտեղյակության հետեւանք: Նախ, ըստ նրա, նման հանդիպումներում արարողակարգ չի լինում: «Մենք նախատեսված ժամից շուտ էինք գնացել հանդիպման վայր: Մեզ առաջարկեցին մտնել հյուրանոցի սրահ: Քիչ անց մեզ միացավ Գյուլը, եւ միասին սպասում էինք Մամեդյարովին», ասաց Գասպարյանը:

«Իսկ պետական նշանակության այցի ընթացքում լրագրողներին զբաղեցնելու, եւ որ ամենակարեւորն է, կերակրելու համար ծրագրում ընդգրկվում են հանդիպումներ հայոց պատրիարքարանում եւ Ազգային հիվանդանոցում», գրում է թերթը: Սա եւս պետք է որակել լրագրողի սուբյեկտիվ կարծիք, քանի որ նմանօրինակ այցերի ընթացքում լրագրողների համար նման այցելություններ են նախատեսում սփյուռքյան հասարակություններ, ինչը որեւէ կապ չի կարող ունենալ լրագրողի սամոֆլաժը լցնելու հետ: Իր կողմից Գասպարյանը հավելեց, որ հայ լրագրողներն իրենք պիտի հոգային սնվելու եւ գիշերելու ծախսերը, ինչի մասին տեղեկացվել են նախապես:

Օսկանյանին ուղեկցող լրագրողները խիստ դժգոհ էին ԱԳՆ մամլո ծառայության աշխատանքից, քանի որ տեղեկություն ստանալու հնարավորություններ չեն ընձեռվել: Մասնավորապես, հունիսի 29-ին արտգործնախարարի ելույթի տեքստը նրանք ստացել են Սամբուլի օդանավակայանում: Մինչդեռ Օսկանյանը ելույթ էր ունեցել 3–4 ժամ առաջ: Գասպարյանն ասաց, որ Ալիեւի ելույթից հետո Օսկանյանը մի կողմ դրեց նախապես գրված իր ելույթը եւ խոսեց բանավոր՝ ամբողջությամբ նոր ելույթ: Ըստ խոսնակի, ժամանակ էր պետք այդ նոր ելույթը սղագրելու եւ լրագրողներին բաժանելու համար:

Ռ. Հ.

Հայ նավագնացության ավանդույթները վերսկսվում են

Սկիզբը էջ 1

Փոքիում հայկական համայնք չկա, բայց մեծ է տեղաբնակների հետաքրքրությունը մինչ այդ իրենց տեսած բոլոր նավերից տարբերվող «Կիլիկիայի» նկատմամբ: Հայաստանի երկաթգծի վարչության աշխատակից Նիկողայոս Տեր-Կարապետյանի հավաստմամբ՝ ողջ քաղաքը ոգեւորված է, մարդիկ ցանկանում են հնարավորության սահմաններում օգնել նավագնացներին. «Նույնիսկ հաց, ջուր են բերում, առաջարկում, որ նավաստիներն իրենց հետ վերցնեն»: Նավապետն ասաց, քանի որ աշխատանքները այդքան էլ շատ չեն, կարողանում են հյուրեր ընդունել, պատասխանել նրանց հարցերին: «Ամեն երեկո բազմաթիվ մարդիկ են բարձրանում նավի վրա, հետաքրքրասերների վերաբերմունքը չափազանց դրական է», ասաց նա:

Ի դեպ, բոլոր տահագրգիռ անձանց եւ կազմակերպություններին հիշեցնենք, որ «Կիլիկիա» նավի համար Կոնվերս բանկում բանկային հաշիվ է բացված. հայկական դրամ՝ 193007000303, ԱՄՆ դոլար՝ 1930008170003001, եվրո՝ 1930000188490104:

Հաստատական է, որ հայ նավագնացները իրենց ճամփորդությունը սկսում են դեռեւս հին ժամանակներից Արեւելքի եւ Արեւմուտքի միջեւ կամուրջ հանդիսացող Ֆազիսից: Ֆազիսը եւ Կոլխիդան սիրված քարավանային ճանապարհներ էին Արեւելքից, Իրանից, Հնդկաստանից եւ Հյուսիսային Կովկասից ժամանող առեւտրական ու ճամփորդական խմբերի համար:

Համընթաց քամի այասականներին: Եթե եղանակը բարեհաջող լինի, «Կիլիկիան» իր առաջին հանգրվանը կգտնի Սոչիում՝ մեկնարկից 3 օր անց:

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակության ԺԲ տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«ԱԶԳ ՕՐԱԹԵՐԹ» ՍՊԸ
Երեւան 375010 Հանրապետության 47
Ֆաքս 374 1 562863
e-mail: azg2@arminco.com
www.azg.am
Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՎԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ / հեռ. 529221
Լրագրողների սենյակ / հեռ. 581841
Համակարգչ. ծառայություն / հեռ. 582483
Շուրջօրյա լրահավաք ծառայություն / հեռ. 529353
Հանձնակարգչային շարուածը «Ազգ» թերթի
Թերթի նիւթերի ամբողջական կամ մասնակի արտատպումները տպագիր մամուլի միջոցով կամ ռադիոհեռարձակությամբ առանց խմբագրության գրաւոր համաձայնության խստիւ արգելւում են
համաձայն ՀՀ հեղինակային իրաւունքի մասին օրէնքի
Նիւթերը չեն գրախօսւում ու չեն վերադարձւում
"AZG" Daily NEWSPAPER
Editor-in-chief
H.AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

ԸՆԹԱՑԻԿ

Գյումրու եւ Լոռու բնակիչների կարծիքը մարդու իրավունքների եւ այլ հարցերի մասին

Ներոյա իրականության մասին ժողովրդական բանահյուսության ու սրամտության սանչելի նմուշներ հավաքելու համար բավական է խոսեցնել գյումրեցիներին ու լոռեցիներին: «Արմենիա-Մարիոթ» հյուրանոցի «Տիգրան Մեծ» սրահում երեկ ցուցադրվեց Գյումրու «Ասպարեզ» ժուռնալիստների ակումբի նկարահանած մոտ 18 ժամ տեւողությամբ տեսանյութից մի փոքր հատված, որը փուլի բավական էր պատկերացում կազմելու, թե որքանո՞վ են տեղեկացված մարզերի բնակիչները եւ ի՞նչ են մտածում մեր երկրում մարդու իրավունքների պաշտպանության, լրատվամիջոցների ազատության, տեղական ինքնակառավարման մարմինների գործունեության եւ հասարակական կազմակերպությունների դերի մասին: Ծրագիրը կոչվում է «Առաջընթաց կրթությամբ» եւ իրականացվել է բաց հասարակության ինստիտուտի օժանդակությամբ: Անցկացված հեռուստատեսային քննարկումներին ու հարցումներին, ըստ ծրագրի ղեկավար Լեւոն Բարսեղյանի հաղորդած տվյալների, հիշյալ մարզերից մասնակցել է մոտ կես մլն մարդ: Ծրագիրը տեւել է այս տարվա հունվարից մինչեւ հունիս, մասնակցել են փորձագետներ, լրագրողներ:

Եվ այսպես, «ոտնահարվա՞ծ են ձեր իրավունքները» հարցին գյումրեցիներն ու լոռեցիները տվեցին գրեթե նույն ցավոտ պատասխանը՝ «Սա՞, սա՞ ոտնահարված են», «մենք իրավունք չունենք, իրավունքը փողն է», լոռեցի մի կին էլ խեղճ-խեղճ ասաց. «Ինձ ի՞նչ ունեմ, որ պաշտպանվեմ», մյուսն էլ՝ «Հեչ մինն էլ պաշտպանված չէ»: Լավ է, որ հարցվողներից մի քանիսը պատրաստ էին պաշտպանելու իրենց իրավունքները: Մարդու իրավունքների պաշտպանին ճանաչողները եւս քիչ էին. «Նո՞ր են նշանակել, հասցեն կտա՞ք», ասաց մի կին: Նրանց տեղեկացվածության պակասի ամենացայտուն օրինակն այն էր, որ օմբուդսմենը մեր պետությունն է, իսկ մարդու իրավունքների պաշտպանը՝ նախագահ Ռոչարյանը:

Լրատվամիջոցների ազատության վերաբերյալ քննարկումների ժամանակ խոսվեց լրագրողների ազատության սահմանափակման, մարզերում լրատվական նեղ դաշտի, ինչպես նաեւ հասարակությանը հուզող խնդիրներին լրատվամիջոցների ոչ բավարար ու մասնակի լուսաբանման մասին: Ստեփանավանում հեռարձակվող ընդամենը մեկ հեռուստաընկերությունը, մասնակիցներից մեկի կարծիքով, չի կարող զբաղվել բոլոր խնդիրներով, հետեւաբար անհրաժեշտ է վերականգնել թերթի աշխատանքը:

Ավելի բուռն էին տեղական ինքնակառավարման մարմինների աշխատանքի վերաբերյալ քննարկումները: Մասնակիցները դժգոհեցին Գյումրու մարզպետարանի եւ քաղաքապետարանի ընդգծված հակասությունից, նշելով, որ բոլոր հարցերը լուծվում են անձնական հարաբերությունների հողի վրա, անտեսելով իրենց վստահված գործի պատասխանատվությունն ու օրենքի պահանջները: Դրանից, իհարկե, վնասվում է մարզի առաջընթացը, բայց Լոռու մարզի օրինակով պարզվում է, որ մարզպետի ու քաղաքապետի ջերմ հարաբերությունները ըստ էության գրոշի արժեք չունեն, երբ գործի են դրվում նախարարական լծակները: Տեղին էր մասնակիցներից մեկի զայրույթը, որ հենց այս մարզի մարզպետն անզոր գտնվեց կանխելու անտառների ոչնչացումը, քանի որ դրա հետեւում կանգնած էին բնապահպանության նախարարության հովանավորությունը ստացած անձինք:

Ամենախուրը հասարակական կազմակերպությունների մասին հարցումն էր, քանի որ դրանց գործունեության մասին մարզերում կամ անտեղյակ են, կամ էլ դրանց բոլորովին չեն վստահում. «Դրանք ստեղծում են իրենց կեցությունը բարելավելու համար: Գյումրիում չկա մի հասարակական կազմակերպություն, որ լավ՝ գործ անի, բայց գրանտ ուտելը հետո գործ չէ, նրանց ուժեղ ստուգում են», «Ոչ հասարակական կազմակերպություններն են գործ անում, ո՛չ էլ ղեկավարները», «Չեմ վստահում, որովհետեւ դրսից են ֆինանսավորվում», սրանք էին միայն քաս տեղեկացվածների կարծիքները: Հիմա լսենք բանից անտեղյակ ստեփանավանցիներին. «Սարի թաղում եմ ապրում, ոչ մի բան չգիտեմ» (խոսքը Ստեփանավանի թաղի մասին է), «Ես ստեղացի չեմ, ոչ մի բան չգիտեմ, արի Վանաձոր, քեզ հինգ ու խաչի պատասխան տամ», «Ես ինչ գիտեմ դրանք ինչի համար են, իրենք գիտեն ինչի համար են»:

Այս տեսանյութը միայն ավելի ընդարձակ՝ մոտ 1 ժամ տեւողությամբ, արժե ցուցադրել հեռուստատեսությամբ, որպեսզի մեր հասարակությունը համոզվի, թե հասարակական կազմակերպությունները որքան «ինքնամոռաց ու արդյունավետ» են աշխատում մարզերում:

ՌՈՒԶԱՆ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

Մեղադրվում է ինքը՝ տուժողը

Գրիշա Վիրաբյանը չի բացառում արդարադատությունը, բայց եւ հույսեր չի տածում

Գոնե այս գործը պետք է օբյեկտիվ քննվի: Վերջին հավով արդեն հանրապետական հնչողություն է ստացել: Բացի այդ, ո՞վ է տեսել, որ ծեծի ենթարկված եւ մարմնական ծանր վնասվածքներ ստացած անձի դեմ քրեական գործ հարուցվի եւ պատասխանատվության չկանչվի հանցագործությունն իրականացնողներից եւ ոչ մեկը:

«Ազգի» հետ զրույցում նման զարմանք եւ աղոտ հույս հայտնեց ապրիլի 23-ին Արտաշատի ոստիկանության բարձրաստիճան, եւ ոչ միայն, աշխատակիցների տրագին ջանքերով խոշտանգված Հայաստանի ժողովրդական կուսակցության ներկայացուցիչ Գրիշա Վիրաբյանի դատապաշտպան Վարդան Զուտնաչյանը: Վերջինս ընդգծեց, որ Գրիշա Վիրաբյանի դեմ հարուցված քրեական գործի քննությունն ընթանում է խիստ միակողմանի եւ անգամ փորձ չի արվում հստակեցնելու, թե հենց ովքեր են տուժածի ամորձու հեռացմանը հանգեցրած դաժան ծեծն իրականացնողները, եւ դա այն դեպքում, երբ Վիրաբյանը հստակորեն մատնանշում է նրանց՝ Արարատի մարզային ոստիկանության վարչության պետի տեղակալ Ասոն Կարապետյան, Արտաշատի ոստիկանության քրեական հետախուզության պետ Հովիկ Սովսիսյան, հետախուզության օպեր. լիազոր Արմեն Արսենյան, Արտաշատի ՊԱՏ-ի պետ Ավետ Հարությունյան:

Մինչդեռ նշված անձինք ոչ միայն շարունակում են իրենց պաշտոնավարումն ու ծառայությունը, այլեւ, փաստաբան Զուտնաչյանի հավաստմամբ, առերեսումների ժամանակ հստակորեն կասարում են նույն կետից իջեցված հրահանգը՝ իրականությանը չհամապատասխանող ցուցմունքներ տալով: Մասնավորապես պնդում են, որ ոչ մի ծեծ էլ չի եղել, հետեւաբար իրենք էլ ոչնչից տեղյակ չեն: Սակայն այս ցուցմունքներին նախորդել են իրական դաժանությունն ու անտարբերությունը՝ մարդուն մահամերձության հասցնելուց հետո նույն ոստիկանները թողել են առանց բժշկական օգնության: Քանի որ մարմնական վնասվածքներն ու վիրահատությունը անժխտելի են, ոստիկանությունում հնարվել է նաեւ դրանք սանձելու եղանակը, որի համաձայն Վիրաբյանն իբրեւ վնասվել է աթոռի վրա ընկնելով, եւ ամեն ինչ սկսվել է տուժողին բերման ենթարկած ոստիկաններին ուղղված վերջինիս իբր զգուշախոսությունից: Իսկ փաստաբանը հավաստում է, որ Գրիշա Վիրաբյանին բերման ենթարկելու որոշում կամ ծանուցագիր չկա, ինչը պահանջվում է քրեական դատավարության օրենսգրքով, հետեւաբար Վիրաբյանին ոստիկանություն են տարել ապօրինաբար: Ոստիկանները պնդում են, սակայն, որ իրենք հանձնարարություն են կատարել:

Կրթությամբ պատմաբան, նախկին եւ ներկայիս հասարակագերում կուսակցական գործունեություն ծավալած, վարչապետի աշխատակազմում աշխատած Գրիշա Վիրաբյանը գերագույն հիասթափություն ու անվստահություն է զգում արդարադատության եւ այն իրականացնող մարմինների հանդեպ եւ ասում, որ գործի նման ընթացքով կստիպեն հենց իրեն սահմանել իր հանդեպ գործվածի պատիժը:

Չնայած դրան, շարունակվում են գործի միակողմանի քննությունը եւ կեղծ ցուցմունքներով համեմված առերեսումները: Փաստաբան Վարդան Զուտնաչյանն էլ վստահ չէ, թե այս գործում քննիչը՝ Կարեն Թորոսյանը, կկարողանա ինքնուրույն որոշումներ ընդունել եւ արդարացի ընթացքի համար կարեւորել երկրի ամենաբարձր ատյանների քաղաքական կամքն ու ցուցումները, առանց որոնց քննիչն ուղղակի կաշկանդված է: Իսկ Վիրաբյանին մեղադրանք է առաջադրվել 316 հոդվածի 3-րդ մասով՝ իշխանության ներկայացուցչի նկատմամբ բռնության գործադրում, որ ենթադրում է 5-10 տարի ազատազրկում: Ինքը՝ Գրիշա Վիրաբյանը, վստահ է, որ իր դեմ հարուցված գործի անարդար լսումը կապացուցի իշխանության ոչ հեռատես լինելը, եւ առավել անհանգստացած է այն փաստից, որ Արտաշատի ոստիկանության բաժանմունքում ըստ էության հանցագործներ են աշխատում: Իսկ դա, ըստ Վիրաբյանի, կարող է ծառայել որպես մեծագույն երեւույթի նախադեպ:

ՆԱՌԱ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ

ՀԻՇՈՂԱԿԻ ԽՈՍՔ

Ուշացած զանգ

Կյանքից հեռացավ Աղասի Շաբոյանը՝ պարարվեստի մեծ երախտավորը, Վարպետը:

Իմ վերջին զանգին հանդիմանեց՝ «Ուշ-ուշ ես զանգահարում՝ Գա՞ս պիտի»:

Չհասցրի: Քանի՞ անգամ եմ հանդիպել, քանի՞ անգամ ձայնագրել, հետո ձայնագրությունը սղագրել, ու գիրքը, որ պիտի ամբողջանար, «սպասում» էր դեռ այնքան բան կա զրուցելու: Մտածում էի՝ մի հարյուր տարի առաջ է, կհասցնեմ էլի՝ գիրքն էլ կազմել, տեսաֆիլմն էլ ամբողջացնել:

Մեր բազում-բազում զրույցներից պարզապես մի երկու երկխոսություն վերհիշեմ:

- Ամբողջ քաղաքը Ձեզ Վարպետ է ասում:

- Ճիշտ է, հաճելի է, բայց ախր էս քաղաքը Իսահակյան է ունեցել, Շիրազ է ունեցել, որոնց ես ինքս եմ Վարպետ ասել: Հիմա ես էլ չգիտեմ, թե էդ անունն ինչպես եկավ-կպավ ինձ: Տարիներ առաջ մեր պարարվեստի մեծ վարպետ Էդվարդ Վահանիչը զանգահարեց, թե՝ «Վարպետ, հրավիրվում ես Երեւան՝ հանդիսության»: Ասի՝ դու իմ ուսուցիչն ես եղել, Վարպետ քեզ պիտի ասեմ: «Չլա դու չգիտես,-ասաց,- թե ինչքան արժես. էս խոսքերս հիշե»: Էհ, ես ինչ, քաղաքն է հիշում իր խոսքերը:

- Ձեր հպարտությունը:

- Ո՞ր մեկը:

Իր վարակիչ ծիծաղը երկար տեւեց: Հետո թե՝

- Ախալքալաքում պարի խումբ էի պատրաստել, հյուրախաղերի մեկնեցինք Թբիլիսի: Երբ բեմից հայտարարվեց Ախալքալաքի անունը, դահլիճում ծիծաղներ լսվեցին: Բայց մեկ-երկու համար հետո դահլիճը սթափվեց, իսկ վերջում Սուխիշվիլին մոտեցավ ինձ, համբուրեց ու ասաց. «Խոստովանում եմ, ինձ թվում էր, թե քո հիմնական խումբն ես բերել, բայց Ախալքալաքի անունն ես դրել: Ախր սա պետական մակարդակի անսամբլ է»: Ասի՝ վերցրեք պարողների ցուցակը, մեկ-մեկ հասցեներով ստուգեք:

- Ձեր տխրության առիթը:

- Քայլում եմ իմ քաղաքի փողոցներով ու հիշում մարդկանց, ում հետ աշխատել, ընկերություն եմ արել՝ Արտո Փաշայանց, Ցոլակ Ամերիկյան, Լեւոն Զոհրաբյան, իմ սիրելի Ֆրունզիկը: Հիմա իրենք չկան, թե ես ընչի կարիք, չիտեմ:

Դաղարն անորոշ ու տխուր մի հայացք էր, որը, սակայն, փորձի պատրաստվող երեխաների աղմուկից փոխվեց ժպիտի.

- Չգիտեմ՝ ինձ հետ ինչպե՞ս վարվեմ՝ ախր էս երեխեքը չեն թողնում՝ քաշվեմ մի անկյուն, ծերությունս վայելեմ:

«Երեխեք» ասածը մանկական երգի-պարի նոր խումբն էր, որ ինքն էր ղեկավարում:

Այդ անսամբլը Շաբոյանի տաղանդն էր, վարպետի անցնող ճանապարհի այն վերջին հատվածը լեռան գագաթին, ուր օրը ուշ է մթնում:

Ավարտվեց Վարպետի երկրային կյանքը, եւ վերջալույսի ծիրանագույն շողերի տակ լեռան գագաթին երեւաց ու շարունակելու է երեւալ լեռան թիկունքն անցնող Վարպետի ուղղաթիռները՝ այլեւս մեր հիշողություններում պահպանվելով որպես խնկարկումի անթեղված կրակ: Ամեն:

ՀՈՎՀԱՆՆԵՍ ՊԱՊԻԿՅԱՆ

Տնտեսական մրցակցության պաշտպանության հանձնաժողովի պարզաբանումը

Հարգարժան խմբագրություն

«Ազգ» օրաթերթի 8. 07. 2004թ. «Սուտ առանց բաղադրության նշումի» հրապարակման առնչությամբ հայտնում եմ, որ նյութում տեղ է գտել թյուր տեղեկատվություն: Խոսքը վերաբերում է «Աստղաձոլի» ընկերության արտադրանքի առնչությամբ ՀՀ Տնտեսական մրցակցության պաշտպանության հանձնաժողովի ուսումնասիրության արդյունքներին: «Լուսաստղ» սուրճի հետ կապված ուսումնասիրությունը դադարեցվել է, որովհետեւ այն արտադրող ընկերությունը լուծարվել է: Նյութի հեղինակն իր տարակուսանքն է հայտնում այս կապակցությամբ, տեղեկացնելով, որ «լուծարված ընկերության փոխարեն գործում է այլ ընկերություն, որի սեփականատերը մի քանի ապրանքային շուկաներում գերիշխող դիրք ունեցող ԱԺ պատգամավոր Սամվել Ալեքսանյանն է»: Մինչդեռ, ՀՀ օրենսդրությամբ, լուծարված ընկերության նկատմամբ պատասխանատվության միջոցի կիրառման որեւէ դեպք նախատեսված չէ: Ինչ վերաբերում է հեղինակի տեղեկություններին, թե վերոհիշյալ սուրճն, այնուամենայնիվ, արտադրվում է, ապա դա արգելելը միանգամայն այլ պետական մարմինների իրավասության ներքո է:

Տնտեսական մրցակցության պաշտպանության հանձնաժողովի համար որեւէ նշանակություն չունի, թե ով է խախտում թույլ տված ընկերության սեփականատերը: Հեղինակի «Գուցե սա՞ է (Սամվել Ալեքսանյանի հանգամանքը) ուսումնասիրության դադարեցման իրական պատճառը» տարակուսանքը գրելու համար նշում եմ մի քանի խախտումներ, որոնց համար «Աստղաձոլի» նկատմամբ հանձնաժողովը պատասխանատվության միջոցներ է կիրառել. չհամապատասխանող տարաներով սպիրտ իրացնելու համար (2002 թ.), «Լեթոն» թեյը եւ «Աֆտաբ» ձեթը համապատասխանաբար անգլիական «Լիպտոն» եւ իրանական «Աֆտաբ» ընկերությունների ապրանքային նշանների կրկնօրինակմամբ իրացնելու համար (2002 թ.), «Ռուսինկորպորեյթեդ» ընկերությանը պատկանող անվանմանը շփոթության ասպիճանի նմանեցված օղի արտադրելու համար (2003 թ.) եւ այլն: Առկա են նաեւ սուբյեկտի գործողությունների եւ գերիշխող դիրքի վարագծի վերահսկողության մի քանի դեպքեր:

Հարգանքներով՝

ԱՐՄԵՆ ՊՈՂՈՍՅԱՆ
ՀՀ Տնտեսական մրցակցության
պաշտպանության
պետական հանձնաժողովի
մամուլի քարտուղար

Կովկասի տարածաշրջանային կենտրոն ծրագրի շրջանակներում շրջակա միջավայրի խնդիրները լուսաբանող լրագրողների մի մեծ խումբ այս անգամ հետազոտական արշավի մեկնեց դեպի Դիլիջանի ազգային պարկ:

Խորհրդային տարիներից մինչեւ 2002 թվականը Դիլիջանի անտառները պետական արգելոցի սահմաններում են եղել: Դա նշանակում է, որ տնտեսական շահագործման հետ ցանկացած այլ տեսակի գործունեություն արգելվել է այստեղ: Բացառվել են նույնիսկ սանիտարական հատումները: Անտառների համար այս կարգավիճակը, սակայն, փրկօղակ չի դարձել: Արտաքուս խաղաղը պատած կանաչ ծածուտով պիտի ձեռնարկի նախ եւ առաջ նյութատեխնիկական բազայով առաջնորդվելու աշխատանքները: Հսկայական ներդրումներ են նախատեսվում մոնիտորինգային, քարտեզագրման, անտառաշինական աշխատանքների համար: Սակայն այսօր արդեն փորձագետները տխուր կանխատեսումներ են անում տամադրվելիք գումարների լիարժեք օգտագործման վերաբերյալ: Դրանց մեծ չափաբաժինը, «ավանդույթի» համաձայն, առանձնացվել է արտատահմանյան փորձագետների այցելությունների համար:

Ազգային պարկն ընդգրկում է 28 հազար հա տարածք: Ինչպես նախկինում, այսօր էլ շրջակայքի բնակչությունն օգտագործում է անտառի թափուկը: Բայց որպեսզի օգտվի դրանից, յուրաքանչյուր ոք օրենքով սահմանված մուծումներ պիտի անի՝ ամեն խմ-ի համար՝ 2400 դրամ: Ինչպես արգելոցային կարգավիճակի ժամանակ, անտառահատումներն արգելված են: Սակայն անկասկած, դրանք այսօր էլ իրականացվում են, թեեւ, ինչպես պնդում է գլխավոր անտառագետ Սուրեն Աղաջանյանը, «եթե 3-4 տարի առաջ իրականացվում էին 100 տոկոսով, արդեն այսօր միայն 10 տոկոս է այդ ցուցանիշը»: Զարիչ հանգամանք են դարձել տուգանաչափերի գործակցի եռակի բարձրացումը եւ այս առթիվ բազմաթիվ դատական գործերի հարուցումը: Այնուամենայնիվ, Դիլիջանի անտառագետը մեզ հավաստացնում է, որ նախկին արգելոցում չկան զանգվածաբար ոչնչացված տարածքներ, որ անհնար լինի վերականգնել: Ինչպես չափով դրան նպաստել է արգելոցային կարգավիճակը, իսկ արդեն երկրորդ տարին, դարձյալ անտառագետի հավաստմամբ, ոչ մի կարգի հատումներ չեն եղել:

Դիլիջանի անտառները բացառիկ հարուստ են բուսական ու կենդանական աշխարհի ինքնատիպ տարատեսակներով: Այստեղ հաշվառվել է շուրջ 902 բուսատեսակ, որոնցից 40-ը անհետացող են կամ անհետացման եզրին են հայտնվել, 29-ն ընդգրկված է Կարմիր գրքում: Կաթնասունները 47-ն են, 107 տեսակ թռչուններ կան, 5 ձկնատեսակ, 13 տեսակի սողուն ու 4 երկկենցաղ: Գորշ արջը, գորշուկն ու գայլը, քարի կզաքիսն ու պարսկական սկյուռը, կխտարն ու այծյամը, կովկասյան ցախաքոռն ու լեռնային հնդկահավը այս անտառների մշտական բնակիչներն էին: Այստեղ են երբեմն դասական դարաշրջանի մնացորդ կեռնու՝ կարմրաքաղի պուտակները, որոնցից Աշնաբաթինը (Գեղիկի ավազան) համարվում էր ամենախոշորը Անդրկովկասում: Կենդանական աշխարհ, սեղեր բնափայտ ունի, կիրառվում է կահույքի, ատաղձագործության մեջ: Ոչ ոք հիմա չի կարող ասել, թե այդ տեսակներից որը ինչ հարաբերակցությամբ է պահպանվել: Լոկ տեսական դիտարկումներով, անտառներից գրեթե անհետացել է կովկասյան ազնվացեղ եղջերուն: Անտառաշինարարական վերջին աշխատանքներն այստեղ իրականացվել են 1985-86 թթ: Դա գլոբալ աշխատանք է, որ ներառում է թռչունների, կաթնասունների ու բույսերի գույքագրումը: Այս միջոցառման իրականացման հավանականությունը դարձյալ սպասվում է չափորության նվազեցման ռազմավարական ծրագրի մեկնարկից հետո: Այսպիսի աշխատանքներ, անկասկած, կանխավ պիտի արվեին՝ անտառների կարգավիճակը փոխելու ընթացքում, որպեսզի հետո հատուկ պահպանման ռեժիմի ե տնտեսական շահագործման գոտիները հստակ եւ ճիշտ սահմանազատվեին: Նման մեծածավալ միջոցառում իրականացնելու ֆինանսական հնարավորություններ, սակայն, չկային: Խիստ սահմանափակվել են նաեւ գիտական հետազոտությունները: Եվ չափանիշները, որ սահմանվեցին Դիլիջանի ազգային պարկի համար, միայն մոտավոր էին: Նույն այդ սկզբունքով ազգային պարկի տարածքում այսօր առանձնացվել են արգելոցային, ռեգրացիոն եւ տնտեսական գոտիները: Արգելոցը 6-7 հազար հա-ի վրա է, այստեղ էնդեմիկ բույսերի ու կենդանիների խաղաղ կյանքն ապահովելու համար արգելվում է մարդկանց մուտքը: Այս հատվածի մեջ են կենու պուտակը, Հաղարծնի ձորի հաճարկուսները ու կաղնուտները, մերձալպյան գոտին, ուր աճում են մարի հավն ու եղջերուն: Հաջորդ գոտին նախատեսվում է տուրիզմի ու էկոտուրիզմի համար: Տնտեսական գոտում օրենքով թույլատրելի կդառնան հողի գյուղատնտեսական նպատակներով շահագործումը, պտուղների, հատապտուղների, դեղաբույսերի մշակումը:

Այսօր ազգային պարկի տնտեսական գոտում արդեն իսկ գործում է դարավոր այս ձկները աճում են սառնորակ գետերում ու աղբյուրներում: Հայաստանյան պայմաններին ձուկը հրաշալի է հարմարվել, եւ տնտեսի հավաստմամբ, որն, ի դեպ, մասնագիտությամբ քիմիարան է, իրեն հաջողվում է տարեցտարի բարելավել ձկան թե համային, թե դիմացկունության հատկանիշները:

Ազգային պարկի հանգստի ու տուրիստական գոտում, Դիլիջանից 9 կմ հյուսիս-արեւելք, 1350 մ բարձրության վրա տեղավորված է հանրահայտ Պարզ լիճը: Ընդհանուր տարածքը 2 հա է, երկարությունը՝ 250 մ, լայնությունը՝ 70, առավելագույն խորությունը՝ 18 մ: Մի ժամանակ սա ամենագայթակղիչ հանգստավայրերից էր բնության սիրահարների համար: Լճի ջրերի վրա խոնարհված կաղնու, հաճարենու, լորու ծառերը, զովասուն օդը, շրջակայքի կուսական անդորրը հիրավի առաջնակարգ տուրիստական հանգրվան կարող են դարձնել այս հատվածը: Պարզ լիճը բնական ծերացման ու քայքայման մեջ է: Այդ իրողությունը մեծապես արագացնում է շրջակա անտառածածկ գոտին: Օրգանական փտող նյութերը լցվում են լիճ, հարուցանում կենսաբանական տարրերով, եւ ճահճացող հատակի բարձրացումը մի քանի անգամ արագացնում: Լիճը փրկելու միջոց գուցե դառնար հատակի մաքրումն ու մաքուր ջրաշրջանառության թարմ հոսանք ներարկելը: Առայժմ, սակայն, ոչ ոք դրանով չի զբաղվում: Լճի ջրերը կանաչել են, եւ տարեցտարի ավելի ու ավելի հավանական է դառնում բնության այս գողտրիկ հուշարձանի վերջնական կորուստը:

Դիլիջանի ազգային պարկի տարածքում նաեւ պատմա-ճարտարապետական անցյալի գողտրիկ հուշարձաններ կան՝ Հաղարծնի վանական համալիրը, Գոշավանքը, Ջուխտակ վանքը: Անտառապատ լեռնալանջերին, գեղատեսիլ տեղադրությամբ այս հուշարձանները եւս մնացել են առանց պետական ու մարդկային հոգածության: Դիլիջանի տարածքն ամբողջությամբ սողանքային գոտի է համարվում: Արդեն 15 տարի այս առթիվ ոչ մի ուսումնասիրություն չի կատարվել: Եվ ոչ միայն քաղաքը, այլեւ վանքերն ու եկեղեցիները մատնվել են բախտի քմահաճույքին: Տասնյակներ շարունակ այստեղ վերականգնման ոչ մի աշխատանք չի իրականացվել: Միայն սողանքներից առավել տուժած Ջուխտակ վանքի շենքն ամրացման նպատակով մեծաղական կմախքի մեջ է առնվել: Իսկ Հաղարծնի վանքին ու Գոշավանքին սպառնում է փլուզման իրական վտանգը: Վթարային վիճակում է Գոշավանքի 7 կառույցներից բաղկացած համալիրը:

ԿԱՐԻՆԵ ՊԱՌԻԿԵՅԱՆ

Կարգավիճակի փոփոխությունը փրկություն չդարձավ Դիլիջանի արգելոցի համար

Էկոարշավ դեպի Դիլիջան

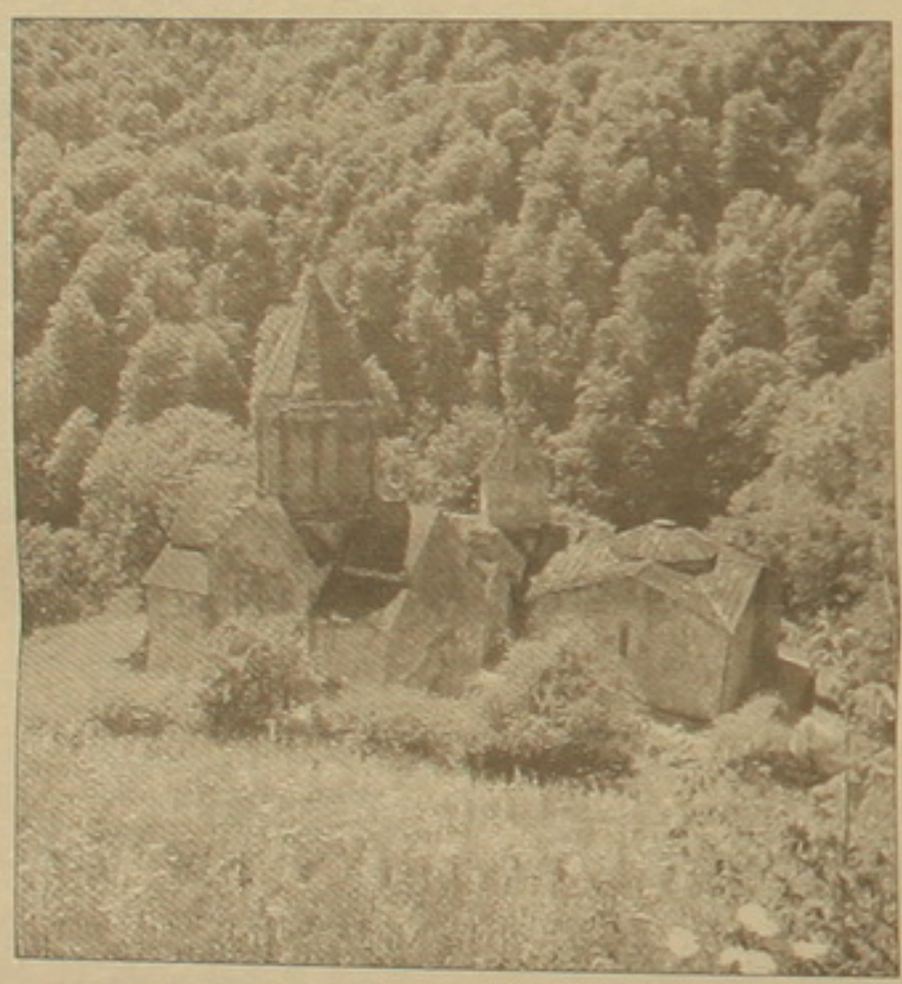

կոպքն իրականում խիստ նոսրացել է եւ ցանկեն վարագույր է հիշեցնում:

Արգելոցը գտնվում էր անբարենպաստ շրջափակման մեջ՝ անտառների սրտում, կողերին Գոշ, Թեղուտ, Հաղարծին ու Աղավնավանք գյուղերն էին, առողջարանը, հիմնարկ-ձեռնարկություններ, այսինքն կարգավիճակին ներկայացվող պահանջների պահպանումը խիստ կասկածելի էր: Առավել եւ խավարի ու ցրտի տարիներին ինչպես ամենուր, Դիլիջանում էլ անտառները վառելիք ու ջերմություն դարձան շրջակայքի բնակչության համար: Սակայն պնդել, թե դա եղավ ծառերի սպանդի հիմնական պատճառը, սխալ կլինի: Տասնամյակներ շարունակ ձիով ու կացնով անտառ մտած գյուղացին էական վնաս չի պատճառել: Անտառի հոշոտման հեղինակները արտահանումների ու փայտամշակման համար նույնիսկ արգելոց ներխուժած գիշատիչներն էին, ովքեր իրենց սեւ բիզնեսի զոհը դարձրին նաեւ այս տարածքները: Եվ այսօր անտառի խտությունը 0,9 տոկոսից նվազել է՝ հասնելով 0,6-0,7, տեղ-տեղ նույնիսկ 0,2-0,3 տոկոսի: Եթե անտառներն այդքան նոսրացած չլինեին, արդա գուցե վերջին տարիների ուժեղ քամիներն անդառնալի վնասներ չպատճառեին՝ բազմաթիվ հատվածներում բառացիորեն մացառուտի վերածելով ու թափուկների հսկայական բլուրներ առաջացնելով: Եվ անցյալ, եւ այս տարվա ուժեղ քամիների ժամանակ արժեքավոր ծառատեսակներից խիստ վնասվեցին կաղնին, լորենին, հաճարենին: Ազգային պարկն այսօր 45 անտառապահ ունի, յուրաքանչյուրը՝ 12 հազար դրամ խղճուկ աշխատավարձով: Նրանք ոչ զենք, ոչ տրանսպորտային որեւէ միջոց, ոչ նույնիսկ ձիեր ունեն: Արդեն 15 տարի արգելոցին ու ազգային պարկին պետությունը որեւէ աջակցություն չի ցուցաբերել: Այս տարի խոստացել էին գոնե ձիեր տալ, բայց այդ էլ չեղավ: Եվ ինչպես առաջներում, այսօր էլ անտառային արահետներում հաճախակի կարելի է հանդիպել արգելված որսի սիրահարների: Որսագողերի հանդիպեցինք նաեւ մենք՝ Հաղարծնի ձկնաբուծարանի մերձակա հատվածում: Ինչ է անելու նրանց դեմ անտառապահն առանց զենքի ու փոխադրամիջոցի:

Հոսքի անշոշափելի հեռանկարը կապվում է աղքատության հաղթահարման ռազմավարական ծրագրի հետ: Մեկ ամիս առաջ ավարտվեց մրցույթը, որը պիտի որոշեր Դիլիջանի ազգային պարկում վերականգնման ու հետազոտական աշխատանքներ իրականացնող կազմակերպությունը: Հաղթել է ֆրանսիական մի կազմակերպություն, որ հայկական կողմի հետ համատեղ կարող է իրականացնել խիստ նոսրացել է եւ ցանկեն վարագույր է հիշեցնում:

Արգելոցը գտնվում էր անբարենպաստ շրջափակման մեջ՝ անտառների սրտում, կողերին Գոշ, Թեղուտ, Հաղարծին ու Աղավնավանք գյուղերն էին, առողջարանը, հիմնարկ-ձեռնարկություններ, այսինքն կարգավիճակին ներկայացվող պահանջների պահպանումը խիստ կասկածելի էր: Առավել եւ խավարի ու ցրտի տարիներին ինչպես ամենուր, Դիլիջանում էլ անտառները վառելիք ու ջերմություն դարձան շրջակայքի բնակչության համար: Սակայն պնդել, թե դա եղավ ծառերի սպանդի հիմնական պատճառը, սխալ կլինի: Տասնամյակներ շարունակ ձիով ու կացնով անտառ մտած գյուղացին էական վնաս չի պատճառել: Անտառի հոշոտման հեղինակները արտահանումների ու փայտամշակման համար նույնիսկ արգելոց ներխուժած գիշատիչներն էին, ովքեր իրենց սեւ բիզնեսի զոհը դարձրին նաեւ այս տարածքները: Եվ այսօր անտառի խտությունը 0,9 տոկոսից նվազել է՝ հասնելով 0,6-0,7, տեղ-տեղ նույնիսկ 0,2-0,3 տոկոսի: Եթե անտառներն այդքան նոսրացած չլինեին, արդա գուցե վերջին տարիների ուժեղ քամիներն անդառնալի վնասներ չպատճառեին՝ բազմաթիվ հատվածներում բառացիորեն մացառուտի վերածելով ու թափուկների հսկայական բլուրներ առաջացնելով: Եվ անցյալ, եւ այս տարվա ուժեղ քամիների ժամանակ արժեքավոր ծառատեսակներից խիստ վնասվեցին կաղնին, լորենին, հաճարենին: Ազգային պարկն այսօր 45 անտառապահ ունի, յուրաքանչյուրը՝ 12 հազար դրամ խղճուկ աշխատավարձով: Նրանք ոչ զենք, ոչ տրանսպորտային որեւէ միջոց, ոչ նույնիսկ ձիեր ունեն: Արդեն 15 տարի արգելոցին ու ազգային պարկին պետությունը որեւէ աջակցություն չի ցուցաբերել: Այս տարի խոստացել էին գոնե ձիեր տալ, բայց այդ էլ չեղավ: Եվ ինչպես առաջներում, այսօր էլ անտառային արահետներում հաճախակի կարելի է հանդիպել արգելված որսի սիրահարների: Որսագողերի հանդիպեցինք նաեւ մենք՝ Հաղարծնի ձկնաբուծարանի մերձակա հատվածում: Ինչ է անելու նրանց դեմ անտառապահն առանց զենքի ու փոխադրամիջոցի:

Հոսքի անշոշափելի հեռանկարը կապվում է աղքատության հաղթահարման ռազմավարական ծրագրի հետ: Մեկ ամիս առաջ ավարտվեց մրցույթը, որը պիտի որոշեր Դիլիջանի ազգային պարկում վերականգնման ու հետազոտական աշխատանքներ իրականացնող կազմակերպությունը: Հաղթել է ֆրանսիական մի կազմակերպություն, որ հայկական կողմի հետ համատեղ

«Մուշ-2». երբ նախաձեռնողը համայնքն է

Երբ համայնքը կազմակերպված ու նախաձեռնող է, նրան հուզող շատ խնդիրներ ավելի հեշտ լուծելի են դառնում: Դրա մի վկայությունը Գյումրու «Մուշ-2» համայնքային կենտրոն» հասարակական կազմակերպության շուրջ վեցամյա գործունեությունն է: «Մուշ-2»-ը երկրաշարժից հետո Գյումրու նախկին շրջագծից դուրս կիսաս կառուցված թաղամասերից է, որը հետխորհրդային առաջին մի քանի տարիներին իր բազում չլուծված հիմնախնդիրներով իսպառ դուրս էր մնացել իշխանությունների ուշադրության ոլորտից: 1997 թվականից այստեղ քաղաքի հինգ հասարակական կազմակերպությունների համատեղ իրականացրած զարգացման ծրագրի մի կարեւոր արդյունքը եղավ համայնքային ակտիվի ձեւավորումն ու սեփական կազմակերպության ստեղծումը: Վերջինս էլ սկսեց համագործակից կազմակերպությունների աջակցությամբ հետամուտ լինել թաղամասի մի շարք կենսական խնդիրների լուծմանը:

Գյումրու կենտրոնից շուրջ 8 կիլոմետր հեռավորությամբ հիմնված նոր թաղամասն ապահովված չէր կանոնավոր տրանսպորտային սպասարկմամբ, չկային փոսատուն, բուժկետ, հեռախոսակապ ու ջեռուցում, չկային բարեկարգ բակեր ու տարածքներ: Նոր թաղամասում բացված դպրոցն էլ տեղավորված էր... փայտե տնակներում: Հետեւողական աշխատանքի շնորհիվ, որը ներառում էր նաեւ բազմաթիվ հանդիպումներ ու քննարկումներ ինչպես տարբեր հասարակական կազմակերպությունների, ՁԼՄ-ների, այնպես էլ իշխանության ներկայացուցիչների հետ, համայնքային կենտրոնի գործունեության առաջին իսկ տարում՝ 1998 թվականին, թաղամասում բացվեցին կապի բաժանմունք, նոր միկրոշրջանը քաղաքի կենտրոնին կապող ավտոբուսային եւ միկրոավտոբուսային մեկական երթուղի: Կենտրոնի ջանքերն ուշադրություն հրավիրել եւ ապահովել են նաեւ թվարկված մյուս հարցերի որոշակի լուծումներ: Բնակարանները ջեռուցվել են (թեեւ այստեղ առայժմ ամեն ինչ չէ, որ հարթ է), հեռախոսակապ կա (արդեն մոտ 150 բաժանորդ), «Հայկական Կարիտաս» բարեգործական կազմակերպության ֆինանսական աջակցությամբ բարեկարգվել են թաղամասի 12 բակերից 5-ը, ստեղծվել մանկական խաղահրապարակներ: 2000 թվականից «Հայաստան» համահայկական հիմնադրամի ֆինանսավորմամբ կառուցված երկհարկ քարե շենքում է գործում դպրոցը, որին անհրաժեշտ կահույքով, ուսումնական գույքով, համակարգչային եւ այլ միջոցներով օժանդակել են «Հայկական Կարիտաս», «Ուորլդ վիժըն» կազմակերպությունները, Ֆրանսիայի Բուլ դյու Ռոն նահանգի հայկական համայնքը: Կենտրոնի գործուն ջանքերի շնորհիվ այս թաղամասում համաստիրություն ստեղծվեց:

Միկրոշրջանի հիմնախնդիրներն այսքանով չեն ավարտվում: «Մուշ-2» համայնքային կենտրոն» հասարակական կազմակերպության համար կարեւորը, սակայն, իրազեկ, ակտիվ, իր իրավունքներն ու շահերը պաշտպանելու ընդունակ համայնքի առկայությունն է: Կենտրոնում իրականացվում են թաղամասի բնակիչների իրավաբանական եւ բիզնես-խորհրդատվություն, համակարգչային ուսուցում, համայնքային զարգացման ու աջակցության այլ ծրագրեր, անցկացվում են բազմաբնույթ միջոցառումներ: Գործում է արդեն շուրջ 200 բաժանորդ ունեցող գրադարանը, որի գրքային ֆոնդի ստեղծմանը մասնակցել են «Եվրասիա» հիմնադրամը, Շիրակի մարզային գրադարանը, այլ կազմակերպություններ ու անհատ քաղաքացիներ:

Գ. Ծ.

Ադրբեջանական պոռնոսայթ՝ Բրիտանիայի թողտվությամբ

Ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման հայ-ադրբեջանական իշխանությունների քայլերին ավելացել ու օրեցօր ավելանում են այսպես կոչված հասարակական նոր նախաձեռնություններ: Դրանցից մեկը, թերեւս, հայ-ադրբեջանական երկխոսության համար ինտերնետային էջերի ստեղծումն է, որն անփառունակ ավարտ ունեցավ:

«Նոյյան տապան»-ի ինտերնետային հանգույցում գործում է հայ-ադրբեջանական երկխոսության www.dialoguearmaz.nt.am էջը, որը հովանավորում է Հայաստանում Բրիտանիայի դեսպանությունը: Մեր կայքում ներկայացված են ղարաբաղա-ադրբեջանական հակամարտության դիտարկումները, քննարկվում են տնտեսական համագործակցության հեռանկարները: Սակայն բավական է անցնել նույն տեղում նշված ադրբեջանական կայքին՝ www.dialogueazarm. com հասցեով, բացվում է մի պոռնոսայթ:

Խնդրի էությունը պարզելու համար դիմեցինք բոլոր կողմերին: Ըստ Հայաստանում բրիտանական դեսպանության միջազգային զարգացման բաժնի տնօրեն Արա Հովսեփյանի՝ իրենք հովանավորել են «Ղարաբաղյան հակամարտության հայ-ադրբեջանական բանակցային գործընթացի համար մոդելի մշակման ծրագիրը»՝ Հակամարտությունների կանխարգելման հիմնադրամի հաշվին: Ծրագրի հայկական խմբի ղեկավար, քաղաքական եւ տնտեսական հարցերի վերլուծաբան Հարություն Խաչատրյանը ասում է, որ նախաձեռնող կողմն Ադրբեջանն է:

«Մենք 2001 թ. սկսեցինք աշխատանքը, որտեղ ադրբեջանական ու հայկական կողմերից յուրաքանչյուրին ֆինանսավորում էր համապատասխան երկրում բրիտանական դեսպանատունը: Աշխատանքն ուներ երկու բաղադրիչ, որոնցից ամենակարեւորն էր առանձին սայթերի միջոցով ներկայացնել երկրների պատմական տեսակետները ղարաբաղյան հակամարտության ծագման պատճառների վերաբերյալ»:

Բրիտանական դեսպանատնից պարոն Հովսեփյանը հավաստում է, որ իրենք հովանավորել են՝ երկրներին այլընտրանքային քննարկման հնարավորություն ընձեռելու, մասնավորապես Հայաստանում գործող «Ինտերտրանզիտ» ոչ կառավարական կազմակերպության, իսկ Ադրբեջանում՝ Ազգային ակադեմիայի փիլիսոփայության ինստիտուտի մի խումբ ակտիվիստների միջոցով: Ծրագրի համաձայն, ուսումնասիրող խմբերը ղարաբաղյան հակամարտության հիմնախնդրի լուծման երկու երկրների տեսակետները պետք է հրատարակեին առանձին գրքույկով, ինչպես նաեւ տեղադրեին ինտերնետային էջերում: Հայկական կողմի աշխատանքն ամբողջովին ներկայացված է վերոնշյալ էջում: Հայկական խմբի ղեկավարն ասում է, որ ադրբեջանական էջը փչացրել են 2003 թ. վերջերին: Արա Հովսեփյանի պատասխանը հետեւյալն էր. «Մենք այս տարվա մարտին ահազանգ ստացանք այնտեղ ծագած խնդրի կապակցությամբ: Երբ կապ հաստատեցինք ծրագրի տեղական մենեջերի հետ, վերջինս արդեն կապվել էր Բաքվի իր գործընկերոջ հետ եւ համապատասխան միջոցներ ձեռնարկել»:

Եթե հայ-բրիտանական տեսակետներն ինչ-որ կերպ համընկնում են, ապա ադրբեջանական կողմից խմբի անդամ, Ադրբեջանի ինֆորմացիոն Գենդեր կենտրոնի տնօրեն Ելենա Կասումովան (էլ. փոստով) միանշանակ համոզված է, որ իրենց ինտերնետային էջը ենթարկվել է հաքերների (ինտերնետային ավազակների) հարձակմանը: «Էջը, ըստ էության, Հայաստանի հաքերները, որոնք մեծ գումարներ են պահանջում ազատելու համար», ասում է նա:

Իսկ թե իրենք «ինչ հիմքեր ունեն այդպես կարծելու» հարցին ոչ մի պատասխան չի ստացվում: Իմանալով ադրբեջանական կողմի մեղադրանքի մասին, Հարություն Խաչատրյանը պատասխանեց. «Ես անհիմն, բայց եւ բնական եմ համարում, քանի որ ադրբեջանցիների համար ինչ-որ վատ է, որեմն հայերից է, իսկ ինչը հայերից է, վատ է: Բացահայտ թշնամություն կա, որը նրանց բնորոշ մոտեցում է»:

Նա նաեւ համոզված է, որ հաքերների՝ Հայաստանից լինելը հնարավոր չէ ապացուցել կամ ժխտել:

Եվ, ընդհանրապես, կասկածելի է, արդյոք որեւէ հաքեր կա՞ այս գործում: Անդրադառնալով ադրբեջանական էջի բովանդակության հետագա ճակատագրին՝ բրիտանական դեսպանության միջազգային զարգացման նախարարության բաժնի տնօրենն ասում է, որ այն, ինչ պետք է լիներ վերոնշյալ էջում, Ադրբեջանի փիլիսոփայության ինստիտուտի նախկին տնօրեն եւ ծրագրի ադրբեջանական խմբի ղեկավար Ալի Աբասովը տեղադրել է նոր՝ www.gender-az.org հասցեում՝ «Խաղաղարարություն» (миротворчество) խորագրի ներքո:

«Այդ նոր հասցեն մեր՝ հայկական սայթում դեռ ուղղված չէ, ասաց Հարություն Խաչատրյանը, այսինքն՝ հայկական էջը մնացել է նույնը, իսկ ադրբեջանականը հիմա այլ տեղում է»:

Ստացվում է այնպես, որ հայ-ադրբեջանական երկխոսության հայկական ինտերնետային էջից կարելի է ոտիղ մուտք գործել ադրբեջանական պոռնոսայթ: Նշելով, որ ծրագրում ընդգրկված բոլոր կողմերն ափսոսում են կատարվածի համար, Արա Հովսեփյանն ասաց. «Նմանատիպ ծրագրերի վերահսկումն իրականացնում է բրիտանական դեսպանության միջազգային զարգացման նախարարության բաժինը, ուստի մենք փորձեցինք ամեն ինչ անել»:

Մինչդեռ հայկական խմբի ղեկավարն ասում է, որ բրիտանական դեսպանատան վերոնշյալ բաժնում մարտին իրենից են տեղեկացել սայթային փոփոխությունների մասին: Այս խնդրով դիմեցինք նաեւ ադրբեջանական կողմին, թե հարցի լուծման համար իրենք դիմե՞լ են արդյոք բրիտանական դեսպանատանը, Ելենա Կասումովան պատասխանեց. «Մենք բրիտանական կողմին չենք դիմել եւ չենք էլ պատրաստվում դիմել, քանի որ սայթն արդեն հանված է»:

ՆԱԻՐԻ ՀՈՎԻՍՅԱՆ
ԵՊՀ ժուռնալիստիկայի
ֆակուլտետի առաջին կուրս

«Էնրոնի» նախկին ղեկավարին մեղադրանքներ են ներկայացվել

Ամերիկյան «Էնրոն» խոշորագույն էներգետիկ ընկերության նախկին ղեկավար Քենեթ Լեյին մեղադրանքներ են ներկայացվել 11 կետերով, որոնց հետ կապված ֆինանսական մեթենայությունները հանգեցրին ԱՄՆ-ի պատմության մեջ խոշորագույն ֆինանսական սկանդալին: «Էնրոնի» սնանկացման հետեւանքով աշխատանքից զրկվեց չորսուկես հազար մարդ, իսկ ներդնողների կրած վնասները հասնում են միլիոնավոր դոլարների:

Մեղադրանքի կետերի թվում են բանկային մեթենայությունները, բաժնետոմսերի առեւտրի համակարգի խախտումները եւ կանխամտածված ապատեղեկատվությունը: Եթե Քենեթ Լեյը մեղավոր ճանաչվի ըստ մեղադրանքի բոլոր կետերի, ապա թերեւս դատապարտվի 175 տարվա բանտարկության եւ 5,75 մլն դոլար տուգանքի:

BBC-ն հաղորդում է, որ դաշնային մարմինների հայցից բացի, Լեյին առանձին մեղադրանքներ է ներկայացրել Բորսաների եւ բանկերի ամերիկյան հանձնաժողովը: Վերջինս փորձում է հետ ստանալ բաժնետոմսերի վաճառքից Լեյի ստացած անօրինական շահույթները:

Լեյը կամովին իշխանություններին է հանձնվել Հյուսթոնում (Տեխասի նահանգ), որտեղ «Էնրոնի» կենտրոնակայանն է: ՀՊԲ տեղական վարչությունում 20 րոպե մնալուց հետո նա ձեռնաշղթաներով դուրս է եկել շենքից եւ ՀՊԲ գործակալների ուղեկցությամբ մեկնել դաշնային դատարան: Դատարանում Լեյը հայտարարել է, թե ինքը գաղափար չունի «Էնրոնի» հաշվապահական խարդախությունների մասին եւ իրեն մեղավոր չի համարում:

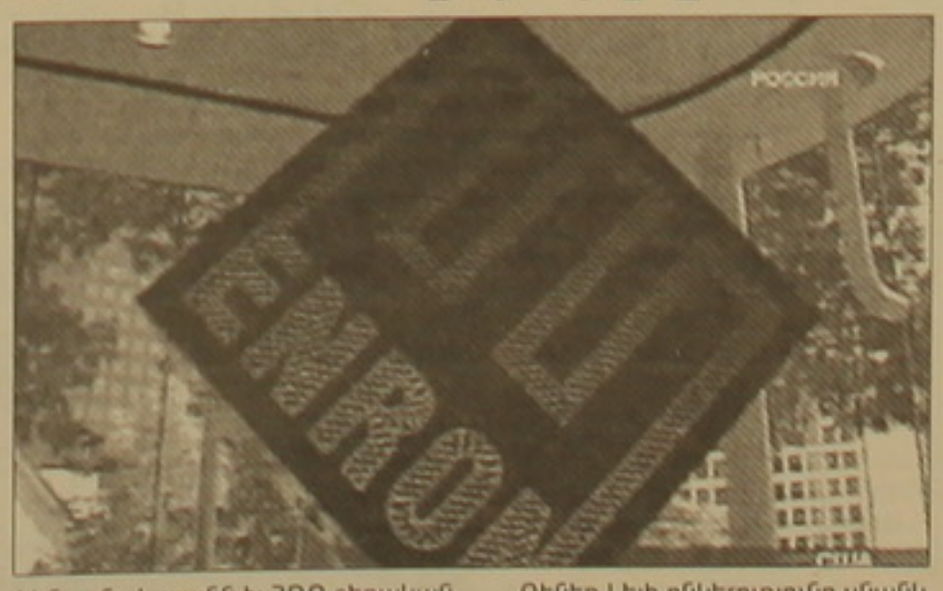

Դատախազները արդեն երկու տարի փորձում են մեղադրական գործ կազմել Լեյի դեմ: Վերջինս անցյալ ամիս խարդախության մեջ ամբաստանեց իր գլխավոր ֆինանսիստ Էնդրյու Ֆաստոուին:

Քենեթ Լեյի ընկերությունը սնանկ հայտարարվեց 2001 թ. դեկտեմբերին, երբ պարզվեց, որ թաքցրել է միլիոնավոր դոլարների հասնող սեփական պարտքը: «Ազգը» ժամանակին հանիցս անդրադարձել է «Էնրոնի» գործին, որի գլխավոր ֆինանսիստ Ֆաստոուն բարդ սխեմա էր ստեղծել ընկերության ծանր վիճակը ներդնողներից թաքցնելու համար: Ֆաստոուն արդեն խոստովանել է իր մեղքը եւ դատապարտվել 10 տարվա ազատազրկման: Իսկ Լեյը շարունակում է պնդել, թե ինքը տեղյակ չի եղել հաշվապահական մեթենայություններին:

ՍՊՍՈՒԹԱՐՔ

«Ալ Ղաիդան» խոշոր ահաբեկչություն կիրականացնի ԱՄՆ նախագահական ընտրարշավի օրերին

«Ալ Ղաիդա» միջազգային ահաբեկչական ցանցը ԱՄՆ-ում լայնածավալ ահաբեկչություն է իրականացնելու մինչեւ նոյեմբերյան նախագահական ընտրությունները: Այդ մասին երեկ հայտարարել է ԱՄՆ ներքին անվտանգության նախարար Թոմ Ռիջը, միաժամանակ նշելով, որ ստացված տեղեկատվությունն այնքան էլ մանրամասն չէ:

Ֆրանսպրեսը հաղորդում է, որ մամլո ասուլիսի ժամանակ Ռիջը խոսել է «հավաստի տեղեկությունների» մասին, որոնց համաձայն ԱՄՆ-ում իրականացվելիք ծավալուն ահաբեկչության նպատակն է «խափանել ժողովրդավարական գործընթացը»:

Ռիջի խոսքերով, ահաբեկչությունները չեն ազդի հակաահաբեկչական պայքար մղելու ամերիկացիների վճռականության վրա: Միաժամանակ Սենատի հանրապետական մեծամասնության առաջնորդ Բիլ Ֆրիսթը հայտարարել է, թե «խուճապի մատնվելու կամ գործունեությունը կազմալուծելու պատճառ չկա»:

Երկյուղներ կան, թե ահաբեկիչները կփորձեն իրենց գործողություններով ազդել ԱՄՆ նախագահական ընտրությունների ընթացքի վրա, հիմք ընդունելով Մադրիդի մարտյան ահաբեկչությունները, որոնցից 3 օր անց ընտրություններում անսպասելի պարտություն կրեց կառավարող Պահպանողական կուսակցությունը: ԱՄՆ-ում նախագահական ընտրությունները կկայանան նոյեմբերի 2-ին, իսկ հուլիսին եւ օգոստոսին կանցկացվեն դեմոկրատների եւ հանրապետականների ընդհանուր ժողովներ:

OPEC-ը կավելացնի նավթի արտահանությունը

Նավթ արտահանող երկրների կազմակերպությունը (OPEC) 2004 թ. օգոստոսի 1-ից կավելացնի նավթահանույթի քվոտաները: Այդ մասին երեկ հայտարարել է OPEC-ի ղեկավար Պուտնոմո Յուսգիանտորոն: Ռոյթեր գործակալությունը մեջբերում է նրա այն խոսքերը, որ առայժմ որոշված է օգոստոսին նավթի արդյունահանումն «ավելացնել օրական 500 հազար բարելով»:

Յուսգիանտորոն ավելացրել է, որ OPEC-ի երկրների նախարարները քննարկելու են կազմակերպության «գնային միջանցքի ընդլայնման» հարցը: Ներկայումս մեկ բարել նավթի վաճառքի համար ընդունելի գին է համարվում 22-28 դոլարը:

Հունիսի սկզբներին OPEC-ը որոշել էր հուլիսին նավթի օրական հանույթն ավելացնել 2 մլն բարելով, օգոստոսին՝ եւս 500 հազարով, որպեսզի հնարավոր լինի իջեցնել վերջին 21 տարվա ամենաբարձր մակարդակին հասած նավթի գները: Կազմակերպությունը փաստորեն հավաստում է, որ հունիսին ընդունված որոշումը մնում է ուժի մեջ:

Նավթահանույթի ծավալի հերթական մեծացումից հետո օգոստոսին փաստորեն կարդյունահանվի օրական 26 մլն բարել հեղուկ վառելիք, չհաշված Իրաքի նավթը: Իրաքում օրական արդյունահանվում է մոտ 1,8 մլն բարել նավթ, բայց դրա առաքումներն անկայուն են հաճախակի կազմակերպվող պայթեցումների պատճառով:

Վառելիքի համաշխարհային շուկայի աղբյուրների գնահատումների համաձայն, հունիսին OPEC-ի անդամ 10 երկրներն արդյունահանել են 27,2 մլն բարել նավթ, որը 3,7 միլիոնով գերազանցում է այդ ամսվա համար նախատեսված քվոտաներից:

Պ. Ք.

«Հյուսիսային Իրաքի անկայունությունն սպառնում է Թուրքիայի անվտանգությանը»

Թուրք բարձրաստիճան զինվորականները նախազգուշացնում են, որ Իրաքյան Քրդստանի Քիրքուք քաղաքում ծագած միջէթնիկական լարվածությունը կարող է սպառնալ Թուրքիայի ազգային անվտանգությանը: Թուրքական բանակի գլխավոր շտաբի գեներալ Իլթեր Բասբուգը ննդասել է ամերիկացիներին, որոնք չեն կարողանում զսպել Իրաքի հյուսիսում գործող քրդական զինված խմբավորումներին:

Թուրքիան վաղուց ուշի-ուշով հետեւում է սահմանակից Հյուսիսային Իրաքի դեպքերին, քանի որ սահմանի երկու կողմերում էլ առավելապես քրդեր են ապրում: Թուրքերը մշտապես դեմ են արտահայտվել Հյուսիսային Իրաքում քրդական ինքնավար կամ անկախ կազմավորման ստեղծմանը, քանի որ այն կանջատվեր Իրաքից եւ կսպառնար Թուրքիայի տարածքային ամբողջականությանը:

Անկարային անչափ հետաքրքրում է Քիրքուքի նավթառատ շրջանը: Թուրքերի կարծիքով, եթե քրդերն սկսեն վերահսկել քաղաքը, ապա զգալիորեն կդյուրացնեն ինքնավար Քրդստանի ստեղծումը: Գեներալ Բասբուգը Թուրքիայի պաշտոնական տեսակետն արտահայտելով գտնում է, որ Քիրքուքը պետք է մնա բազմազգ քաղաք, որի վերահսկողությունը պետք է համատեղ իրականացնեն քրդերը, արաբները եւ թուրքմենները:

Գեներալի խոսքերով, ներկա իրադրությունը կարող է հանգեցնել քաղաքացիական պատերազմի: Նա ԱՄՆ-ին կոչ է արել կատարել խոստումը եւ սանձել «Կոնգրա գել» կազմակերպությանը, որն անցյալում հայտնի էր որպես Քրդստանի բանվորական կուսակցություն:

«Կոնգրա գելի» մոտ 5000 մարտիկներ հաստատվել են Իրաքի ծայր հյուսիսում: Իսկ սահմանի թուրքական կողմում, BBC-ի տվյալներով, վերջին ամիսներին հաճախակի են դարձել թուրքական բանակի եւ քուրդ զինյալների բախումները:

ԿԻՆՈ

ՏԱՆԳՈՅԻ ԱՎԱՐՏԸ

Ավելի քան 300 գիրք, մի ամբողջ գրադարան է ստեղծվել Մարլոն Բրանդոյի մասին՝ ասես թերահավատներին համոզելու, թե նրան շնորհված «աստղերի աստղ», «Հոլիվուդի հսկա» կամ «սրբազան լեռ» եւ վերջապես, «աշխարհի լավագույն դերասանը» մեծամեծ տիտղոսները բնավ էլ չափազանցության վառ նմուշներ չեն: Այդ գրքերից մեկը վերնագրված է. «Մարլոն Բրանդո. ողջ կյանքի տանգոն»: Հեղինակը՝ կինոքննադատ Ռիչարդ Շիլը, պարզապես վերափոխել է Բեռնարդո Բերտոլուչչիի «Վերջին տանգոն Փարիզում» ֆիլմի վերնագիրը, մի ֆիլմ, որ 70-ականներին մեծ աղմուկ հանեց՝ էրոտիզմի էկրանային պատկերման նոր չափանիշեր սահմանելով: 80-ամյա Բրանդոյի կյանքի տանգոն անցյալ շաբաթ հասավ իր ավարտին, մինչդեռ այդ տանգոյի պարարտույտները ընդմիշտ մեխված են շատերի հիշողության մեջ, եթե նույնիսկ տասնամյակների վաղեմություն ունեն, ինչպես Սթենլի Կովալսկին Թենեսի Ուիլյամսի «Ցանկություն անունով տրամվայը» պիեսի էկրանացման մեջ (1951) կամ Թերի Մալոյը «Նավահանգստում» ֆիլմում (1954): Գանգստերական կայսրության նահապետ դոն Վիտո Կորլեոնեն, որ էկրան ելավ 1971-ին, ամենատպավորիչ պարարտույտներից մեկն է Մարլոն Բրանդոյի կյանքի տանգոյում: Կորոլլայի «Կնքահայրը» շոնդալից հաջողության նոր ռեկորդ սահմանեց ժամանակին: Մի քանի ամիս ցուցադրվելուց հետո ֆիլմն արդեն 80 միլիոն էր հավաքել: Հետագայում այդ գումարը հասավ մոտ 200 միլիոն դոլարի: «Կնքահայրը» թողարկած «Փարամաունթ» կինոֆիրմայի վրա բառացիորեն ոսկու անձրեւ էր տեղում, իսկ ռեժիսոր Կորոլլան միանգամից մեծահարուստ դարձավ՝ հիմնելով սեփական կինոընկերությունը: Աննախադեպ հաջողությունից թեւ առած՝ երկու տարի անց նա ասպարեզ հանեց ֆիլմի շարունակությունը, որտեղ «Նյու Յորք թայմս»-ի թունոտ արտահայտությամբ, «օգտագործել էր Մարիո Պյուզոյի վեպի թափոնները», այն ամենը, ինչ դեն էր նետվել կինոնկարի առաջին մասից: Դոն Կորլեոնեն այնտեղ հանկարծակի կնոջ էր մահկանացուն՝ 3-ամյա թոռան աչքի առաջ տապալվելով պարտեզի կանաչին: Մարլոն Բրանդոյի համար այս տեսարանը խորհրդանշական իմաստ ստացավ: Վարագույրն իջեցնելուց հետո նա, «Ռոլինգ Սթոուն» հանդեսի ոչ այնքան նրբակիրթ համեմատությամբ, «ծերացած գոմշացուլի պես քաշվեց հեռավոր արտավայրերը»: Դեռ 1968-ին, Արթուր Փենի «Հետապնդում» ֆիլմի նկարահանումներից հետո, Բրանդոն 20 միլիոն դոլարով անմարդաբնակ կղզի էր գնել Խաղաղ օվկիանոսում, Թահիթիից 45 կմ դեպի հյուսիս: Ինչպես Շերլֆ Քոլդերը, որ ամերիկյան դասական գրականության հերոսների նման, գիտակցելով իր անհամատեղելիությունը հասարակության հետ, գերադասում է փախուստը, Բրանդոն ընտրել էր մեկուսի կյանքն ու կամավոր աքսորը: Նա արդեն իր համար պարզել էր, որ «հաջողությունը զվարճալի ամերիկյան ֆենոմեն է, որը վրա է հասնում, երբ քեզ կարող են վաճառել բոլոր այլ ապրանքների հետ»: Բայց եթե փողի կարիքը Բրանդոյին ստիպում էր մերթընդմերթ հանդես գալ ինչ-ինչ ֆիլմերում՝ ֆանտաստիկ գումարներ պահանջելով նույնիսկ փորձիկ դերակատարումների համար, ապա 70-ականների վերջին, Կորոլլայի ֆիլմերից եւս մեկում՝ «Մերորյա Հայաստանությունը» պատերազմական ասփում, խենթ գնդապետ Քուրցի դերում նկարահանվելուց հետո նա գրեթե մի ամբողջ տասնամյակ «անցավ ընդհատակ»: Հոլիվուդում այսպիսի կատակ էր շրջում. «Ինչ ընդհանուր բան կա Էլվիս Փրեսլիի եւ Մարլոն Բրանդոյի միջեւ: Շատերը հավատում են, թե նրանք դեռ ողջ են»: Ոմանք էլ պնդում էին, թե Բրանդոյին համակել է «Հաուարդ Հյուզի համախտանիշը», քանի որ ամերիկացի հայտնի միլիարդատերը, իրոք, կյանքի վերջին շրջանում լիովին առանձնացել էր աշխարհից: Ինչեւէ, երբ էկրանի ամենագայթակղիչ տղամարդկանցից մեկը, որն իր թախծագորով հայացքի պատճառով վաստակել էր նույնիսկ Գրետա Գարբո մականունը, աստիճանաբար վերածվեց մեկ ու կես ցենտներ կշռող ճարպոտ հատորի, միանգամից 12 համբուրգեր կամ 2 կգ պաղպաղակ խժռող Պանտագրյուելի, «հանճարեղ» մակդիրի կողքին՝ Բրանդոյի առնչությամբ, ամենից հաճախ սկսեցին հոլովել «հիվանդ», «կիսացնոր» բնորոշումները, ինչպես նրա դոկտոր Մորոն է ներկայանում Հերբերտ Ուելսի նշանավոր վեպի վերջին էկրանացման մեջ: Հոգեբույժ պրոֆեսորները, նկատի ունենալով իռլանդացի տոհմիկ հարբեցողների ընտանիքից սերող Բրանդոյի վաս ժառանգականությունը, հակումներն ու բարդույթները, նրա անունն ավելի հաճախակի էին տալիս իրենց ուսանողների առաջ, քան կինոգետները: Իսկ ինքնակամ

փոր հատորների ուռամնասիրման մեջ, իսկ երբեմն էլ ժամեր շարունակ, լողավազանի եզրին նստած, պարզապես հետետում էր մոլյուկներին: Գիշերներն նա իր սիրելի ռադիոկայանով երբեր էր դուրս գալիս եւ տարբեր կեղծանուններով, ձայնը փոխած, ելույթներ ունենում Աստծո, մեդիտացիայի, խելահեղության, Ֆրոյդի, ագրարային բարեփոխումների, փիլիսոփայության ու նույնիսկ սննդակարգի մասին: Բրանդոն, որ հակառակ իր անունը եզերող լեգենդի լուսապսակին, միշտ էլ համահանրով է արտահայտվել դերասանության եւ հենց իր մասին, հայտարարում էր. «Լինել դերասան՝ նշանակում է ձրիակերի կյանք վարել: Ես հարգանքի ոչ մի զգացում չունեմ դերասանի մասնագիտության հանդեպ: Քեզ վճարում են ոչինչ չանելու համար: Եվ դրա արդյունքն էլ ոչինչ է: Դերասանությամբ զբաղվելը համարժեք է մանկամտությամբ տարվելուն: Երբ հրաժարվում ես դերասանի գործից, ուրեմն ոչ ես դրել հասունության շեմին»: Բայց Բրանդոյին չհաջողվեց հրաժարվել իր մասնագիտությունից, որն արդեն վաղուց նրան չէր բավարարում: 1988-ին 9-ամյա ընդմիջումից հետո նա վերադարձավ էկրան՝ նկարահանվելով ապարտեիդի մասին պատմող «Չոր, սպիտակ սեզոն» ֆիլմում: Իսկ 1990-ին ասպարեզ եկավ «Նորելուկը» սրամիտ կատակերգությունը՝ Բրանդոյի մասնակցությամբ: Կասկածից վեր է, որ նրան ամենից շատ ախորժակը առում էր իր կյանքով: Նա սեփական կղզին հայտարարել էր «հազվագյուտ թռչունների պահպանման գոտի», արեւի էներգիան օգտագործելու փորձարկումներ էր անում, արեւադարձում գյուղատնտեսության զարգացման ուսումնական ծրագրեր մշակում, խորացել էր Կաֆկայի, Կանտի եւ հոգեբանության հատորները: Նա սիրում էր ռադիոկայանում տարբեր կեղծանուններով, ձայնը փոխած, ելույթներ ունենում Աստծո, մեդիտացիայի, խելահեղության, Ֆրոյդի, ագրարային բարեփոխումների, փիլիսոփայության ու նույնիսկ սննդակարգի մասին: Բրանդոն, որ հակառակ իր անունը եզերող լեգենդի լուսապսակին, միշտ էլ համահանրով է արտահայտվել դերասանության եւ հենց իր մասին, հայտարարում էր. «Լինել դերասան՝ նշանակում է ձրիակերի կյանք վարել: Ես հարգանքի ոչ մի զգացում չունեմ դերասանի մասնագիտության հանդեպ: Քեզ վճարում են ոչինչ չանելու համար: Եվ դրա արդյունքն էլ ոչինչ է: Դերասանությամբ զբաղվելը համարժեք է մանկամտությամբ տարվելուն: Երբ հրաժարվում ես դերասանի գործից, ուրեմն ոչ ես դրել հասունության շեմին»: Բայց Բրանդոյին չհաջողվեց հրաժարվել իր մասնագիտությունից, որն արդեն վաղուց նրան չէր բավարարում: 1988-ին 9-ամյա ընդմիջումից հետո նա վերադարձավ էկրան՝ նկարահանվելով ապարտեիդի մասին պատմող «Չոր, սպիտակ սեզոն» ֆիլմում: Իսկ 1990-ին ասպարեզ եկավ «Նորելուկը» սրամիտ կատակերգությունը՝ Բրանդոյի մասնակցությամբ: Կասկածից վեր է, որ նրան ամենից շատ հրապուրել էր իր հռչակավոր հերոսի՝ Վիտո Կորլեոնեի կերպարին անդրադառնալու առիթը: Ժամանակին նա ինքն էր թախանձագին խնդրել, որ այդ դերը իրեն վստահեին, բայց հետո հենց ինքն էլ հրաժարվեց Ամերիկյան կինոակադեմիայի «Օսկարից», որը երկրորդ անգամ էր նրան շնորհվում Էլիա Կազանի «Նավահանգստում» ֆիլմից հետո: Մրցանակների մասին Բրանդոն իր տեսակետն ուներ: Նրա խոսքերով, «երբ երեք զոհ են հավաքվում, իսկույն սկսում են իրար շանթանոցներ պարգեւել: Ինչ նշանակալից բան կարող է լինել դրա մեջ»: Բրանդոն այդ «զոհերի» կողքին հայտնվելու ցանկություն չուներ, թեեւ մոգական կոչված իր արվեստի, վերանորոգման ձիրքի մասին ամենեւին էլ բարձր կարծիքի չէր: «Մեծ մասամբ ես ստիպում եմ, որ հագուստս ու դիմահարդարանքս խաղան իմ փոխարեն», հավատացնում էր նա: Երբ Կորոլլան «Կնքահոր» փորձնական նկարահանումների համար հյուր գնաց Բրանդոյին, նա մազերը ներկեց կոշիկի քսուքով, դեմքին բեղ նկարեց, իսկ այտերի տակ թղթե անձեռոցիկներ խոթեց: Կորոլլայի կինոխցիկի դիմաց կանգնելուց առաջ Բրանդոն մի հայացք գցեց հայելուն եւ խորաձայն սվսվացնելով՝ իր արտացոլանքին ասաց. «Սա հենց այն է, ինչ պետք է. բուլդոգի ստոր մռութ, իսկ ներքոսս՝ ջերմություն»: Բնականաբար, նման կերպարի պարոդիան ստեղծելու գայթակղությանը Բրանդոն չէր կարող դիմանալ, մանավանդ որ նման փորձեր մյուսների կողմից արդեն քանիցս ձեռնարկվել էին: «Նորելուկը» ֆիլմի հերոսը՝ Կարմինե Ասբասինին, խորամանկորեն փող է դիզում՝ իր նմանությունը դոն Կորլեոնեին շահարկելով: Այդ նույն հաջողությամբ ու վիրտուոզ փայլով Մարլոն Բրանդոն խաղում էր սեփական կերպարի՝ իր փառաբանված դերի պարոդիան: Ինքնահեգնանքը միշտ էլ ավելի մոտ է եղել նրա սրտին, քան փառաբանիչ ներբողները: Այն աշխարհում այդ ներբողներն արդեն չեն հասնի նրա ականջին:

50 ԱՄԵՆԱԱՂԴԵՑԻԿ ԱՍՏՂԵՐԸ

Հոլիվուդի դերասանների եւ ռեժիսորների վարկանիշը

Սկիզբը հունիսի 26-ի համարում

30. ՈՒԻԼ ՖԱՐԵԼ

Դրամարկղային մուտքը ԱՄՆ-ում ամբողջ կարիերայի ընթացքում. $748,9 մլն:

2003-ի դրամարկղային մուտքը. $257,1 մլն:

Ծննդյան տոնի նախօրեին «Էլֆը»՝ Ֆարելի գլխավոր դերակատարմամբ, գրավեց առաջին տեղը վարձույթում եւ վաստակեց $173,4 մլն:

Առաջիկայում. «Ռոն Բուրգունդիի լեգենդն» է, որի սցենարը գրել է ռեժիսոր Ադամ Մաքեյի հետ: Կխաղա Նիկոլ Քիդմանի ամուսնու դերը «Կախարդվածները» ֆիլմում:

Այո, ճիշտ է. Ֆարելի ապագա մենեջերը նրան հայտնագործել է «Բաթերֆիլդս» ածուղի տանը, որտեղ նա ածուղը վարող էր աշխատում:

31. ԹՈԲԻ ՄԱԳՈՒԻԱՅՐ

Դրամարկղային մուտքը ԱՄՆ-ում ամբողջ կարիերայի ընթացքում. $769,1 մլն:

2003-ի դրամարկղային մուտքը. $120,20 մլն:

Ջիու մասին պատմող «Ֆավորիտը» դրամա՝ Մագուայրի գլխավոր դերակատարմամբ, 16-րդ տեղը գրավեց անցյալ տարվա ամենաեկամտաբեր ֆիլմերի ցանկում: Մեջքի վնասվածքի պատճառով Թոբին քիչ մնաց կորցներ Սարդ մարդու դերը, բայց ապաքինվեց եւ ազատ արձակեց իր դանդաղկոտ գործակալին:

Առաջիկայում. Կշարունակի Սարդ մարդու պատերազմը դոկտոր Օկտոպուսի հետ:

Այո, ճիշտ է. «Սարդ մարդը - 2»-ի սցենարիստները ֆիլմ են ներմուծել կատակ հիվանդ մեջքի մասին:

32. ՄԱՅՔԼ ՔԵՅ

Դրամարկղային մուտքը ԱՄՆ-ում ամբողջ կարիերայի ընթացքում. $818,8 մլն:

2003-ի դրամարկղային մուտքը. $218,5 մլն:

Նկարահանեց $139 մլն վաստակած «Վատ տղաներ - 2»-ը, բայց որպես պրոդյուսեր ավելի լավ հանդես եկավ. «Բենզաստղոցող թեխասյան սպանդն» իր հավաքած գումարով գերազանցեց միաժամանակ էկրան բարձրացած «Սպանել Բիլին» ֆիլմի 1-ին մասը:

Առաջիկայում. Կդառնա 1979-ին ստեղծված «Էմիթվիլի սարսափի» նոր տարբերակի եւ, հավանաբար, «Թեխասյան սպանդի» 2-րդ մասի պրոդյուսերը:

Այո, ճիշտ է. «Փլեյբոյ» հանդեսի 50-ամյակի առթիվ մոդելներին լուսանկարելիս մտաբերել է, որ բաց է թողել սոֆթբոլի (բեյսբոլի իգական տարբերակ) մրցախաղը եւ կիսամերկ, թաց մոդելներին ստիպել է սպասել, մինչեւ որ խաղը մինչեւ վերջ դիտի:

33. ՄԹԻՎՆ ՍՈՂԵՐԲԵՐԳ

Դրամարկղային մուտքը ԱՄՆ-ում ամբողջ կարիերայի ընթացքում.

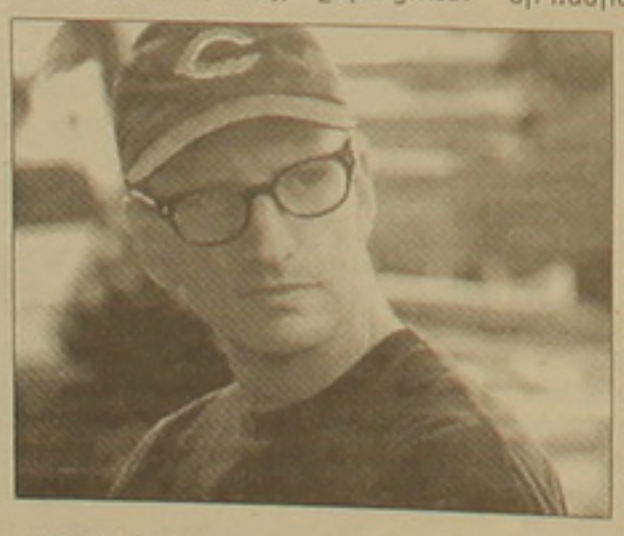

$492,3 մլն (որպես ռեժիսոր):

2003-ի դրամարկղային մուտքը. $0:

Որպես ռեժիսոր, օպերատոր եւ մոնտաժող նկարահանել է «Քեյն փողոցը» քաղաքական սերիալի գրեթե բոլոր մասերը: «Ուորներ բրոս» ընկերության ամենազոր տնօրենները համոզել է մասնաբյուր ստեղծել անկախ ռեժիսորների վտանգավոր նախագծերը ֆինանսավորելու համար: «Չե» ֆիլմի ռեժիսորի դերում փոխարինել է Թերենս Մալիքին եւ «Սեքսը ցեյթ» ընկերության իր գործընկերոջ՝ Ջորջ Քլունիի հետ անդրադարձել է «Օուշենի ընկերներին»:

Առաջիկայում. Մտադիր է նկարահանել «Իրագեկիչը» լրտեսական դրամա՝ Մեթ Դեյմոնի մասնակցությամբ:

Այո, ճիշտ է. «Քեյն փողոցը» սերիալի նկարահանումների ժամանակ Վաշինգտոնում ադրել է «Ֆոր Սիզոնս» առասպելականորեն թանկ հյուրանոցում:

ԱՐԺԵ ԴԻՏԵԼ

15 հուլիսի, 22.00 Ֆ1

•**«Այսպիսի սեր»***** Ռեժիսոր՝ Ժոզե Դայան: Դերերում. Ժաննա Մորո, Էմերիկ Ղըմարինյի: Ֆրանսիա, 2001:

Ֆրանսիացի նշանավոր կին գրող Մարգրիտ Դյուրասի եւ նրա երիտասարդ երկրպագուի հարաբերությունները վերածում են արտասովոր սիրավեպի:

16 հուլիսի, 22.50 Կուլտուրա

•**«Անավարտ պիես մեխանիկական դաշնամուրի համար»***** Ռեժիսոր՝ Նիկիտա Միխալկով: Դերերում. Ալեխանդր Կալյագին, Ելենա Սոլովեյ, Եվգենյա Գլուշենկո, Անտոնինա Շուրանովա, Յուրի Բոգատիրյով, Օլեգ Տաբակով: ԽՍՀՄ, 1976:

Սան Սեբաստիանի փառատոնի գլխավոր մրցանակին արժանացած տրագիկոմեդիա վերնախավի կյանքից՝ Չեխովի ստեղծագործության մոտիվներով:

18 հուլիսի, 22.10 Ֆ1 Երեւան

•**«Թռչուններ»***** Ռեժիսոր՝ Ալֆրեդ Հիչկոք: Դերերում. Թիպի Հեդրեն, Ռոդ Թեյլոր, Ջեսիկա Թենդի: ԱՄՆ, 1963:

Անհասկանալի ագրեսիայով բռնված թռչունները հարձակվում են մարդկանց վրա:

Էջը պատրաստեց ՀԱՍԱՆ ԲՈՅԱՋՅԱՆԸ

Գոլառաս հանդիպում

Ֆուտբոլի ՀՖ բարձրագույն խմբի առաջնության 2-րդ շրջանի ավարտական տուրի «Փյունիկ»-«Կիլիկիա» հանդիպումն աչի ընկավ գոլերի առատությամբ, թեեւ առաջին խաղակեսում թիմերի ցուցադրած խաղից դժվար էր բարձր արդյունավետություն ակնկալել: Խաղը սկսվեց բավական անսպասելի: Երկար ընդմիջումից հետո կրկին «Փյունիկի» կազմում հանդես եկած Սարգիս Հովսեփյանը փորձեց սեփական կիսադաշտում խաբս տալ Հարություն Հովհաննիսյանին, սակայն վերջինս խլեց նրանից գնդակը եւ մեն-մենակ հայտնվելով դարպասապահի դիմաց, բացեց հաշիվը: Գուցե նման անսպասելի խաղասկիզբն էր պատճառը, որ փյունիկցիներին երկար ժամանակ չէր հաջողվում լրջորեն սպառնալ մրցակցի դարպասին: Եվ միայն 32-րդ րոպեին, շնորհիվ Փաչաջյանի կատարած տուգանային հրաշալի հարվածի, փյունիկցիները հավասարեցրին հաշիվը: Իսկ ընդմիջումից հիչ առաջ Կարեն Ալեքսանյանն առաջ մղեց «Փյունիկին»: Երկու գոլերի միջեւ ընկած ժամանակահատվածում մրցակիցներին մեկական անգամ օգնության եկավ դարպասածողը Հարություն Հովհաննիսյանի եւ Ժորա Հովհաննիսյանի հարվածներից հետո:

Բավական էր 2-րդ խաղակեսում «Փյունիկը» մի փոքր տեմպ հաղորդեր հարձակողական գործողություններին եւ ուժեղացներ ճնշումը մրցակցի դարպասին, որպեսզի գնդակները մեկը մյուսի հետեւից հայտնվեին «Կիլիկիայի» դարպասում: «Փյունիկից» դիպուկությամբ աչի ընկան Ռաֆայել Նազարյանը, Ժորա Հովհաննիսյանը, Էդգար Մանուչարյանը, Լեւոն Փաչաջյանն ու Բալեթ Բա Նդոմբուկը: Հյուրերից իր երկրորդ գնդակը խփեց Հարություն Հովհաննիսյանը: Այսպիսով, «Փյունիկը» հաղթեց խոշոր՝ 7-2 հաշվով: Դա ընթացիկ առաջնության ամենագոլառաս խաղն էր:

Մրցաշարային աղյուսակ

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Փյունիկ	13	10	3	0	42-13	33
2. Միկա	13	9	2	2	21-13	29
3. Արարատ	13	6	4	3	22-17	22
4. Դ.-Ձենիթ	13	5	5	3	14-15	20
5. Բանանց	12	5	2	5	13-16	17
6. Կիլիկիա	14	3	2	9	17-26	11
7. Շիրակ	13	1	4	8	11-22	7
8. Կոտայք	13	1	2	10	12-30	5

Ռմբարկուներ

Նշան Էրզրումյան	«Բանանց»	10
Էդգար Մանուչարյան	«Փյունիկ»	10
Գալուստ Պետրոսյան	«Փյունիկ»	9
Արմեն Շահգելդյան	«Միկա»	8
Լեւոն Փաչաջյան	«Փյունիկ»	8
Մհեր Ավանեսյան	«Արարատ»	7

Հաշիվը հավասարվեց

Տրիպոլիում ընթացող շախմատի աշխարհի առաջնությունում կայացավ եզրափակիչ մրցամարտի 3-րդ պարտիան: Սպիտակներով խաղացող Մայքլ Ադամսը կարողացավ առավելության հասնել՝ հավասարեցնելով հաշիվը (1,5-1,5): Ռուսաստանի Կասպարովը հանձնվեց 47-րդ քայլում: Մրցակիցները կանցկացնեն եւս 3 պարտիա, որից հետո եթե հաղթողը չորոշվի, ապա կնշանակվի լրացուցիչ մրցախաղ:

Ֆելպսը նոր ռեկորդ սահմանեց

Ամերիկացի լողորդ Մայքլ Ֆելպսը համաշխարհային նոր ռեկորդ սահմանեց 400 մ ազատ լողաոճում (4 րոպե 8,41 վրկ): Նախկին նվաճումը եւս պատկանում էր Ֆելպսին (4 րոպե 9,09 վրկ): ԱՄՆ-ի առաջնությունում նոր ռեկորդ սահմանելուց հետո Ֆելպսը հայտարարել է, որ Աթենքի օլիմպիադայում 6 ոսկե մեդալ պետք է նվաճի:

до 31 августа

UNIBANK

ВКЛАД ОЛИМПИЙСКИЙ

9

12 месяцев

% ГОДОВЫХ

от 1000 USD

ежемесячная капитализация или выплата процентов

СТАНДАРТНЫЕ ВКЛАДЫ В ДРАМАХ И ВАЛЮТЕ

Срок вклада	Выплата процентов	AMD До 5 млн.	USD, EURO До 10.000
до востребования		0*	0*
31 – 90 дней	в конце срока	7,5	5,5
	ежемесячно	7	5
91 – 182 дня	в конце срока	8	6,5
	ежемесячно	7,5	6
183 – 364 дня	в конце срока	8,5	7,5
	ежемесячно	8	7
365 – 550 дня	в конце срока	9	8
	ежемесячно	8,5	7,5

Вклады превышающие 5 млн. AMD или 10 тыс. USD, EURO и/или сроком более 550 дней - по индивидуальным ставкам.
* в отдельных случаях процентная ставка определяется на договорной основе

Минимальная сумма срочных депозитов
- 50.000 AMD
- 100 USD, EURO

АДРЕСА ФИЛИАЛОВ ЗАО "ЮНИБАНК"

Центральный офис:
г. Ереван, ул. Амиряна 12
тел: (3741) 539870
e-mail: unibank@unibank.am

Филиалы в г. Ереване:
Филиал "КЕНТРОН"
ул. Абовяна 26
тел: (3741) 542431

Филиал "МАЛАТИЯ"
ул. Себастия 141
тел: (3741) 776627

Филиал "КОМИТАС"
ул. Комитаса 15/2
тел: (3741) 261838

Филиалы в Армении:
Филиал "ВАНАДЗОР"
г. Ванадзор, ул. Тигран Мец 53
тел: (37451) 40872

Филиал "ГЮМРИ"
г. Гюмри, ул. Ахтанаки 1
тел: (37441) 33055

ЮНИБАНК
РЕАЛЬНЫЕ ИНВЕСТИЦИИ
53 98 70
www.unibank.am

ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ԳԱՎԱԹ

Չեմպիոնը սկսեց հաղթանակով

Ամերիկայի գավաթի խաղարկությունում մրցավեճի մեջ մտան նաեւ «C» խմբի հավաքականները: Աշխարհի չեմպիոն Բրազիլիայի ընտրանին, որն այս մրցաշարում հանդես է գալիս առանց առաջատար մի շարք խաղացողների, մեծ դժվարությամբ պարտության մատնեց Չիլիի հավաքականին: Աշխարհի չեմպիոններին հաղթանակ պարգեւեց խաղավերջում Լուիս Ֆաբիանոյի խփած միակ գնդակը: Բրազիլացիների մարզիչ Կառլոս Ալբերտո Պարեյրան հավաքականում չի ընդգրկել աշխարհի մի խումբ չեմպիոնների՝ հանգիստ տալով նրանց աշխարհի առաջնության ընտրական մրցաշարի հանդիպումներից առաջ:

Տուրի մյուս խաղում հանդիպեցին աշխարհի վերջին առաջնության մասնակիցներ Պարագվայի եւ Կոստա Ռիկայի հավաքականները: Երկու թիմերի կազմերն էլ զգալի փոփոխությունների են ենթարկվել: Կոստա Ռիկայի ընտրանին գլխավորում է խորխե Լուիս Պինտոն, իսկ պարագվայցիներին մարզում է Կառլոս Խարան: Ի դեպ, Պեռուում հանդես է գալիս Պարագվայի օլիմպիական հավաքականը, որը նախապատրաստվում է Աթենքում կայանալիք օլիմպիական խաղերին: Այս խաղում էլ հաղթական գնդակը խփվեց խաղավերջում: 85-րդ րոպեին պարագվայցի Դոս Սանթոսը 11 մ հարվածով խփեց միակ գնդակը:

ՀՀ ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԲԱՆԿ

ՀԱՆԴԻՊՈՒՄ ԲԱՆԿԵՐԻ ՂԵԿԱՎԱՐՆԵՐԻ ՀԵՏ

Հուլիսի 9-ին տեղի ունեցավ Կենտրոնական բանկի խորհրդի ավանդական հանդիպումն առեւտրային բանկերի ղեկավարների հետ: Հանդիպման ժամանակ ներկայացվեց 2004թ. առաջին կիսամյակի դրամավարկային հաղթականության ընթացքը եւ երրորդ եռամսյակի ծրագրային ուղղությունները:

Նշվեց, որ 2004 թվականի առաջին կիսամյակի արդյունքներով տնտեսության իրական հատվածում ծրագրված 8%-ի դիմաց հունվար-մայիսին՝ նախորդ տարվա նույն ժամանակաշրջանի նկատմամբ գրանցվել է 8.9% տնտեսական աճ: Դա հիմնականում ձեռավորվել է արդյունաբերության եւ շինարարության ճյուղերի աճի հաշվին:

Նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատ այս տարվա հունվար-մայիսին ընթացիկ հաշվի դրականը ՀՆԱ-ում կազմել է 12.8%՝ ակնկալվող 10%-ի դիմաց, ինչը տեղի է ունեցել հիմնականում ծրագրվածի համեմատ արտահանման նկատմամբ ներմուծման աճի ավելի արագ տեմպերի գրանցման հաշվին:

Ծրագրվածի համեմատ այս տարվա առաջին կիսամյակում եկամուտների գծով գրանցվել է 3.2 մլրդ դրամի գերազանցում, իսկ ծախսերի գծով՝ 11.3 մլրդ դրամի խնայողություն, ինչի դրական Գանձարտարանի միասնական հաշվի մնացորդը ծրագրված 11.0 մլրդ դրամ նկազման փոխարեն ավելացել է 3.5 մլրդ դրամով:

Տնտեսության վերնշյալ երեք հատվածներում ձեռավորված միտումների դրական փոքի փասսացի դրական հաշիվը դրեթե է հասնում, ծրագրված մակարդակի, սակայն դրամավարկային հատվածի ցուցանիշներն առաջին կիսամյակի ընթացքում կրել են կառուցվածքային փոփոխություններ՝ կանխիկի նկատմամբ դրական հաշվի անկում եւ արտարժութային ավանդների աճ: Արդյունքում փոքի զանգվածի աճը ցածր է եղել ծրագրվածից ընդամենը 1 տոկոսային կետով, իսկ փոխարժեքը դրսեւորել է արժեւորման միտումներ:

Կանխիկի հանդեպ դրական հաշվի նվազումն ուղեկցվել է ԿԲ-ում բանկերի թղթակցային հաշիվների միջոցների զգալի աճով: Ակնկալվող հրապարակման ԿԲ-ն կիրառել է առավելագույն ներքաղաքական գործիքներ:

Իրացվելիության բարձր ավելցուկի պարագայում տարվա առաջին կեսին շարունակվել են ռուբլային տոկոսադրույքների նվազման միտումները, որի հիման վրա ԿԲ-ն իջեցրել է ռեպո հաճախությունների եւ բանկերից ներգրավվող ավանդների տոկոսադրույքները՝ համապատասխանաբար 7-ից 6%-ի եւ 3.5-ից 1%-ի, իսկ բանկային տոկոսի հաշվարկային դրույքը՝ 18%-ից 16-ի:

Տնտեսությունում ձեռավորված վերնշյալ միտումների ներքո առաջին կիսամյակն ամփոփվել է ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ տարեկան 4.4% ցուցանիշով՝ ծրագրված 5.2%-ի եւ միջին տարեկան 7.5% մակարդակով՝ ծրագրված 8.3%-ի դրությամբ: Այնուամենայնիվ, ըստ ԿԲ գնահատումների, բարձր տարեկան աճը դեռեւս դիտարկվում է, քանի որ տարվա երկրորդ կեսին ակնկալվող ավտոնոմ հոսքերը եւ հարկաբյուջետային ընդլայնողական հաղթականությունը (մոտ 12.0 մլրդ դրամի լրացուցիչ ծախս) կարող են անմիջականորեն անդրադառնալ գների վրա՝ աճի ուղղությամբ:

Երկրորդ կիսամյակի դրամավարկային ծրագրավորման հիմքում դրվել են փոքի դրական հաշվարկի վերաբերյալ ԿԲ գնահատումները՝ ելնելով տնտեսական աճի գնահատումներից: Ճշգրտման արդյունքում փոքի բազայի տարեկան միջին աճը կկազմի 4.4%՝ սկզբնական 9.1% ծրագրային ցուցանիշի, դրամային զանգվածինը՝ 7%՝ 13.6%-ի եւ փոքի զանգվածինը՝ 16.3%՝ 17.6%-ի դիմաց:

Արդյունքում կառավարման գործընթացում էական տեղաշարժեր չեն տրամվում, եւ ԿԲ-ն իրատեսական է գտնում ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ ծրագրված մինչեւ 3% տարեկան արտահայտումը, իսկ միջին տարեկանը նախկինում ծրագրված 7.7%-ի փոխարեն ակնկալվում է 7.0%:

Տարվա երկրորդ կիսամյակի ուղղությունների հանգեցնող առաջին ավտոնոմ հոսքերի ազդեցությունը փոքի բազայի վրա կլինի աճի ուղղությամբ: Ներքին ավտոնոմ հոսքերի ազդեցության հիմնական կշիռն ընկնում է հարկաբյուջետային հաղթականության վրա, որի ուղղությամբ դեռեւս առկա է մեծ անորոշություն՝ կապված թե ծախսերի, թե խնայողությունների հետ:

Նշված անորոշությունների պարագայում ԿԲ-ն փոքի առաջարկը կկառավարի 108.0-ից 113.0 մլրդ դրամ միջակայքի սահմաններում:

Հնարավոր զարգացում է նաեւ Լինսի հիմնադրամի կողմից տրամադրվող դրամաշնորհի ստացման եւ ծախսման տարբերակը: ՀՀ ԿԲ-ն մտադիր է այդ դեպքում փոքի առաջարկի կարգավորման համապատասխան սցենար:

ՀՀ Կենտրոնական բանկի մամուլի ծառայություն

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

«Հույսի կամուրջ» եւ **«Առաքելություն Արեւելք»** կազմակերպությունները հայտարարում են «Կրթություն բոլորի համար» վերնագրով հաշմանդամության թեմայով **լավագույն հրապարակման (մամուլ, ռադիո, հեռուստատեսություն) մրցույթ:**

Մրցույթի անցկացման նպատակը հաշմանդամ մարդկանց կրթության մատչելիության եւ հավասար հնարավորությունների գաղափարի քարոզչությունն է:

Մրցույթին ներկայացվում են 2004 թ. հուլիսի 1-ից նոյեմբերի 20-ը հրապարակված /եթեր հեռարձակված նյութերը:

Նյութերի ընդունման վերջնաժամկետն է 2004 թ. նոյեմբերի 23-ը:

Արդյունքները կամփոփվեն 2004 թ. դեկտեմբերի 1-ին:

Սահմանված են հետեւյալ մրցանակները՝

1 գլխավոր մրցանակ (համակարգիչ Pentium 4) լավագույն հրապարակման համար,

1-ական մրցանակ լավագույն հեռուստահաղորդման, ռադիոհաղորդման եւ տպագիր նյութի համար,

1 հատուկ մրցանակ:

Մանրամասն տեղեկությունների համար դիմել «Հույսի կամուրջ» ՀԿ հետեւյալ հասցեով՝

Երեւան, Կորյունի 19 ա, 1-ին մուտք, 2-րդ հարկ, հեռախոսներ՝ 56-01-43, 58-91-86, դիմել Անահիտ Թահմազյանին, կամ այցելել ***www.bridgeofhope.am***:

ՀԱՅՏԱՐԱՐԱԳԻՐ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

ՀՀ բնապահպանության նախարարության ՀՀ ջրային ռեսուրսների կառավարման գործակալության կողմից ՀՀ ջրային օրենսգրքի եւ ՀՀ կառավարության 07.03.03 թ. N 217-Ն եւ N 218-Ն որոշումների դրանցքներ համաձայն մշակվում է ՀՀ Առարատի մարզի Մարմարաշեն համայնքում վարձակալությամբ վերցված «Ջկնեի Իշխան» ՓԲԸ-ի ձկնաբուծական նպատակով ստորերկրյա ջրային ռեսուրսներից 159,4 լ/վրկ ջրառի ջրօգտագործման թույլտվության նախագիծը:

Բոլոր շահագրգիռ անձինք, ովքեր կցանկանան ծանոթանալ փաստաթղթի նախագծի նախնական տարբերակին, կարող են աշխատանքային օրերին ժամը 17-18-ը դիմել ՀՀ ջրային ռեսուրսների կառավարման գործակալություն (հասցեն՝ Կառավարական 3-դ տուն, 5-դ հարկ, 541 սենյակ):

Հասարակության կողմից փաստաթղթի նախնական տարբերակի լսումը տեղի կունենա 19.07.04 թ., ժամը 16:00-ին, Կառավարական 3-դ տուն, 5-դ հարկ, 541 սենյակ:

ՀՀ ՋՐԱՅԻՆ ՌԵՍՈՒՐՍՆԵՐԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹՅՈՒՆ

Սոցիալական

Աղքատության երկու դեմքը

Աղքատության ամենամեծ տեսակը կարիքն է հարստության մեջ:

Սենեկա Կրտսեր

Երբ 2000 թ. ստորագրելով Հազարամյակի հռչակագիրը, Հայաստանի իշխանությունները 191 երկրների հետ միասին ստանձնեցին իրականացնել աղքատության հաղթահարման շարունակական քաղաքականություն, արդեն արձանագրված էր այն իրողությունը, որ աղքատության հայաստանյան պատկերն ունի նաեւ յուրատիպ խնդիրներ: Այն բազմաբովանդակ է, «հակասական ու առեղծվածային» ուրեմն եւ դժվարըմբռնելի: Հայաստանը մի կողմից բազմաթիսի ցուցանիշներով գերազանցում է շատ երկրների (ասենք՝ կյանքի տեւողության, մեծահասակների կրթության մակարդակներով), մինչդեռ արկա են նաեւ աղքատության այնպիսի ցուցանիշներ (օր. ՀՆԱ-ի մակարդակը), որոնք հատուկ են ամենահետամնաց պետություններին (Մավրիտանիա, Նիկարագուա):

Իրենց հերթին թե՛ ՄԱԿ-ը, թե՛ Միացյալ ազգերի զարգացման ծրագիրը (ՄԱԶԾ) կարեւորում են, ինչպես ընդունված է ասել, մարդկային աղքատության վերացման եւ մարդկային զարգացման աղահովման հիմնահարցերի լուծումը՝ որպես մարդու արժանավայել ու անվտանգ ապրելու իրավունքի իրականացում:

Ո՞րն է խնդիրը:

ՄԱԿ-ի զարգացման ծրագրի կողմից հուլիսի 1-ին կազմակերպված հանդիպում-քննարկումը վերաբերում էր Հայաստանի մարզերում մարդկային աղքատության հետազոտության արդյունքների ներկայացմանն ու վերլուծությանը (դրանք զետեղված են «Հայաստանի սոցիալական միտումները» տեղեկատվական-վերլուծական պարբերականի հունիսյան թողարկման մեջ), միաժամանակ առաջադրում էր հանրությանն ավելի հասկանալի դարձնել աղքատության երեւույթի առանձնահատկությունները: Ի դեպ, հանդիպման բացման հետքում ՄԱԿ-ի մշտական համակարգող եւ ՄԱԶԾ մշտական ներկայացուցիչ Լիս Գրանդեն հենց դա ընդգծեց ասելով, որ մարդկային աղքատության գնահատումը հնարավորություն կտա ՀՀ կառավարությանն ու քաղաքացիական հասարակությանը էլ ավելի հստակեցնել աղքատության հաղթահարման ու մարդկային զարգացման նպատակադրումները:

Մեր երկրում աղքատության հաղթահարումը նշանակում է ոչ միայն մարդկանց ու նրանց անապահով խմբերի եկամուտների բարելավում, այլեւ հանրային ծառայությունների էական բարենորոգում, լիարժեք կյանքով ապրելու քաղաքացիների հնարավորությունների սահմանափակության վերացում եւ արդյունքում՝ ստեղծված կենսապայմաններից հասարակության բավարարվածության ապահովում: Սակայն կարեւորագույն հիմնահարցի լուծման համար անհրաժեշտ է գնահատել ու վերլուծել Հայաստանում առկա մարդկային աղքատության կնճռոտ խնդիրները, ինչը եւ փորձ է արվել իրականացնել եւ որն էլ ըստ ամենայնի ներկայացվեց վերոհիշյալ հանդիպման ժամանակ, ՄԱԶԾ «Սոցիալական մոնիտորինգի եւ վերլուծության համակարգի ստեղծում» ծրագրի համակարգող Աստղիկ Միրզախանյանի կողմից:

Մեկնաբանելով «Մարդկային աղքատությունը ՀՀ մարզերում» ուսումնասիրությունը, տիկին Միրզախանյանը նախ կարեւորեց լայնածավալ աշխատանքի նպատակները, ըստ համայնքների ու տարբեր խմբերի աղքատության որոշակի առանձնահատկությունների պարզաբանումը, դրանց ցուցանիշների հավաքագրումը, համապատասխան մոնիտորինգի մեթոդաբանական հիմքերի կատարելագործումը, տվյալների եւ տեղեկատվական այն զգալի պակասի լրացումն ու ամբողջացումը, որոնք տակավին առկա են երկրում մարդկային աղքատության վերլուծության եւ դրա հաղթահարմանը միտված քաղաքականության մշակման ասպարեզում: Դրանից հետո, անդրադառնալով աղքատության արագացված մոնիտորինգի մեթոդաբանության՝ Հայաստանում 1-ին անգամ կիրառման խնդրին (հետազոտությունը տեւել է մեկ ամիս) բանախոսը փաստեց, որ ի տարբերություն նախկինում կատարված նմանատիպ ուսումնասիրությունների, այս անգամ հաջողվել է առավել մատչելի դարձնել հետազոտության առարկա-հարցաշարը եւ, որ նույնպես կարեւոր է, ներգրավել մարզերում գործող շահագրգիռ 18 հասարակական կազմակերպությունների ներկայացուցիչներին: Այլ կերպ ասած՝ արդյունքում առկա է Հայաստանում մարդկային աղքատության վիճակը ներկայացնող տեղեկատվության մի փաթեթ, որում զետեղված տվյալները, բնականաբար, համապատասխան մասնագետների լրջագույն գնահատումից ու վերլուծությունից հետո, կարող են դառնալ կարեւոր ցուցիչներ աղքատության հիմնախնդրի լուծմանն ուղղված գործընթացներում:

Հիմք ընդունելով այն իրողությունը, որ Հայաստանում աղքատությունը բազմաչափ է եւ դրա հաղթահարումը ենթադրում է նաեւ

մարդկային աղքատության կրճատում (ի դեպ, մարդկային աղքատության հաղթահարումը հազարամյակի զարգացման նպատակների հիմքն է), ՄԱԶԾ խորհրդական Նաիրուհի Զրբաշյանն իր հերթին ներկայացրեց «Մարդկային աղքատությունը ՀՀ մարզերում» ուսումնասիրության իրականացման մի շարք ուղղությունները: Ըստ նրա, մասնավորապես հաշվարկվել է «մարդկային աղքատության համաթիվը», որի համար էլ հենց կիրառվել է մշակված եւ միջազգայնորեն ընդունված մեթոդաբանությունը՝ որոշակի տեղայնացմամբ:

Բանախոսը կարեւորեց այն, որ ի տարբերություն տնային տնտեսությունների նախորդ, մեթոդաբանական առումով այլահիմք հետազոտությունների, այս անգամ ուշադրության են արժանացել ավելի շատ տնային տնտեսություններ /մոտ 6000/, հնարավորինս ապահովվել է հարցաշարի պարզությունն ու մատչելիությունը, ամենակարեւորը, առավելագույնս ընդլայնվել է հետազոտման դաշտը՝ ընդգրկելով ներկայացուցչականորեն ընտրված երկրի 170 գյուղական եւ 41 քաղաքային համայնքներ: Դա հնարավորություն է տվել կատարելու որոշակի շեշտադրումներ մարդկային աղքատության խնդրի պարզաբանման եւ հետագայում հաղթահարման մեխանիզմների որոշակիացման ուղղությամբ. մասնավորապես՝

- նյութական աղքատության բարձր ցուցանիշ (շուրջ 50%) ունենալով հանդերձ, Հայաստանը բնութագրվում է մարդկային աղքատության համեմատաբար ցածր եւ մարդկային զարգացման միջին մակարդակներով (մարդկային աղքատության տեսակետից աննախանձելի վիճակում են համապատասխանաբար Արագածոտնի, Գեղարքունիքի, Արարատի եւ Տավուշի մարզերը, համեմատաբար բարվոք վիճակում են Երեւանը, Սյունիքի եւ Կոտայքի մարզերը).

- եկամտային եւ մարդկային աղքատությունը փոխկապակցված միջավայր է, ուստի Հայաստանում աղքատության ու անհավասարության խորացումը կարող է հանգեցնել մարդկային աղքատության ցուցանիշների վատացման.

- փորձ է արվել (ամփոփ պատկերը ստանալու նպատակով) հաշվարկել մարդկային աղքատության համաթիվ, որի հաշվարկի ակունքում միջազգայնորեն ընդունված մեթոդաբանությունն է, որում կատարված փոփոխությունները բխում են ՀՀ մարզային առանձնահատկությունների արտացոլման անհրաժեշտությունից (ի դեպ, սա նաեւ համեմատաբար փոքր ծախսատար է):

Ավելին. ըստ փորձագետի խնդիր է դրվել ԱՀՈԾ-ի իրականացման ողջ ընթացքում առաջնային համարել մարդկային աղքատության հաղթահարման հիմնախնդիրը՝ այն դիտարկելով եկամտային եւ նյութական աղքատության համատեքստում:

Վիճահարույց խնդիրներն օրակարգում են

Աղքատության հաղթահարման հիմնախնդիրը դարձել է Հայաստանի սոցիալ-տնտեսական զարգացման հենասյուներից մեկը: ՀՀ կառավարության կողմից հաստատված ԱՀՈԾ իրականացումը ենթադրում է կյանքի կոչել հանրապետության նյութական եւ հոգեւոր ողջ ներուժը, ժամանակային կտրվածքով արտացոլել երկրի առկա վիճակը կյանքի բոլոր ասպարեզներում: Թերեւս սրանով էին պայմանավորված տարաբնույթ հարցերն ու մտահոգությունները, որոնք հնչեցին վերոհիշյալ քննարկման ժամանակ (ՀԲ հայաստանյան գրասենյակի տնօրեն Ռոջեր Ռոբինսոն, «Տասիս» կազմակերպության ներկայացուցիչ Մանֆրեդ Կայիզեր, տարբեր ՀԿ-ների ներկայացուցիչներ): Այսպես. ՀՀ առողջապահության նախարարության մոր եւ մանկան առողջության բաժնի պետ Կարինե Սարիբեկյանն իրապես մտահոգված էր, թե կիրառված մեթոդաբանությունը, որի արդյունքում ստացվել են տվյալներ, արդյոք հասանելի եւ համեմատելի է նախորդ նմանատիպ հետազոտությունների հետ, որը հնարավորություն կտա գնահատել այդ ոլորտում առկա կարիքները եւ հետագա անելիքները: «Հանուն մարդկային կայուն զարգացման» ասոցիացիայի նախագահ Կարինե Դանիելյանն ավելի հետաքրքրված էր այն հանգամանքով, որ Շիրակի մարզում կատարված թեմատիկ հետազոտության արդյունքները համեմատաբար բարվոք են, որը իհարկե լավ է: Իսկ, Հրաչյա Պետրոսյանը (ՀՀ վիճակագրության պետական խորհրդի անդամ) ողջունելով ԱՀՈԾ իրականացմանն ուղղված ամեն մի միջոցառում, այնուամենայնիվ մտահոգ էր, թե ինչու հատկապես ՀԿ-ներին ներգրավել հետազոտական այնպիսի աշխատանքներում, երբ արծարծվող խնդիրներն ավելի քան մասնագիտական են, հետեւաբար, այն կարելի էր վստահել ՀՀ վիճակագրության ազգային ծառայությանը: Մանավանդ որ համանման հետազոտություններ իրականացնելու տեսակետից ՎԱԾ-ը բազմափորձ է, մինչդեռ շատ ՀԿ-ների մասնագիտական կարելիություններն ու խնդրին անաչառ մոտեցումները հարցական էին դրվում: Հատկանշական էր նաեւ Արժույթի միջազգային հիմնադրամի ներկայացուցիչ Գոհար Մինասյանի հարցադրումը, թե արդյոք այս հետազոտության արդյունքները էական դեր կարող են ունենալ ԱՀՈԾ-ի մոնիտորինգի համար:

Պատասխանելով առաջադրված հարցերին, բանախոսներն ընդգծեցին, որ ընտրված մեթոդաբանությամբ «Մարդկային աղքատությունը ՀՀ մարզերում» հետազոտության արդյունքները ոչ թե պետք է գնահատել որպես պաշտոնական վիճակագրության ցուցանիշներ, այլ դիտարկել որպես ԱՀՈԾ իրականացմանն ուղղված վերլուծական ուսումնասիրությունների ընդհանուր համատեքստում Հայաստանում մարդկային աղքատության իրավիճակը ներկայացնող աշխատանք, որն իր տեսակի մեջ նորություն է սոցիալական մոնիտորինգային ցուցանիշ արտացոլելու առումով: Ավելին, ապահովելով ներկայացուցչություն, կազմակերպիչները արդյունքների գնահատման ամփոփման աշխատանքներում ընդգրկել են համապատասխան մասնագետներ, նպատակ ունենալով ապահովել վերլուծությունների անաչառությունը:

Ինչ վերաբերում է աշխատանքների շարունակականությանը եւ խորացմանը, ապա շեշտվեց, որ ուսումնասիրության արդյունքները առաջիկայում լրջորեն կքննարկվեն թե՛ համապատասխան մասնագետների ու մեթոդաբանների, թե՛ տեխնիկական խմբերի եւ թե՛ ԱՀՈԾ համակարգող խորհրդի ներկայացուցիչների մասնակցությամբ՝ ԱՀՈԾ-ի իրականացման գործընթացներում մարդկային աղքատության հաղթահարման հարցադնմանը հավասարազոր, ինչի վերաբերյալ շահագրգիռ կազմակերպությունները ու հասարակությունը կիրազեկվեն:

ԼՈՒԲՈՎ ՈՍԿԱՆՅԱՆ
Տնտեսական բարեփոխումների վերլուծական-տեղեկատվական կենտրոն

Վերջաբանի փոխարեն

Եթե անելը նույնական դյուրին լիներ, որքան ուսուցանելը, թե ինչ պետք է անել, ապա մատուռները եկեղեցի եղած կլինեին, եւ խեղճ մարդկանց խրճիթները՝ իսկական պալատներ:

Վիլյամ Շեքսպիր

«Գինդ» տպագրատուն, Երեւան, Բագրատունեաց 70ա Գրանցման թիւ՝ 65, դասիչ՝ 69150 Տպաքանակը՝ 3000 Ստորագրած է տպագրության՝ 9.07.2004 Գինը՝ 100 դրամ